
Metinė ataskaita
2023

Mes rūpinamės
investuotojų
finansine gerove
nuo 1993-ųjų

Vadovo žodis

Pasaulis ir Lietuva

2023-aisiais

2023 metais pasaulio ekonomika susidūrė su sudėtinga aplinka, pažymėta tęstinėmis atsigavimo po COVID-19 pandemijos pastangomis, infliaciniu spaudimu ir geopolitinėmis įtampomis. Centriniai bankai, ypač Europos Centrinis Bankas (ECB) ir JAV Federalinis rezervų bankas (FED), atliko lemiamą vaidmenį bandydami stabilizuoti ekonomikas ir suvaldyti infliaciją pasitelkdami monetarinės politikos priemones (bazinių palūkanų kėlimą).

ECB, reaguodamas į užsitęsusių infliaciją Eurozonoje, bazines palūkanų normas pakėlė per 6 kartus nuo 2,5% iki 4,5%. ECB veiksmai buvo skirti sugriežtinti monetarines sąlygas, sumažinant per didelę paklausą ir grąžinti infliaciją į 2% vidutiniu laikotarpiu. JAV Federalinių Rezervų bankas bazines palūkanas 2023 m. pakėlė per 4 kartus nuo 4,5% iki 5,5%.

Infliacija 2023 m. veikiamą griežtos centrinių bankų monetarinės politikos nuosekliai mažėjo, tačiau vis dar išliko virš siekiamos 2% ribos. Europos Sąjungoje infliacija metų gale kaip ir JAV siekė 3,4%, o Euro Zonoje 2,9%. Infliacijos mažėjimo tempas buvo pakankamai reikšmingas ir

jau metų gale centriniai bankai padarė pauzę keldami palūkanų normas, ko pasekoje lapkričio mėnesį prasidėjo spekuliacijos, jog jau 2024 m. kovą sulauksime pirmųjų bazinių palūkanų mažinimų Europoje ir JAV.

Situacija Lietuvoje

Lietuva ir toliau daug dėmesio skyrė saugumo klausimams, ypač atsižvelgiant į vykstantį karą Ukrainoje. Tai atsispindėjo didesnėse išlaidose gynybai ir glaudžiam bendradarbiavime su valstybėmis-partnerėmis, šio ryšio svarbą simboliškai pažymint liepą Vilniuje vykusiame NATO viršūnių susitikime.

Vienas svarbiausių Lietuvos uždavinių išliko stiprinti valstybės gynybinius pajėgumus ir plėsti šalies gynybinį potencialą. 2023 m. Lietuvos gynybai buvo skirta virš 2 mlrd. Eur. (2,52% nuo BVP). Prognozuojama, kad 2024 m. Lietuvos išlaidos gynybai sieks 2,35 mlrd. Eur., arba 2,75% nuo BVP. Nors praėjusiais metais lėšų augimas buvo padengiamas tik iš laikinojo bankų solidarumo mokesčio, daugėjo diskusijų apie gynybos obligacijų vystymo idėją. 2023 m. Lietuvos ekonomika išliko vangi. Nepaisant pirminių →

nedidelio augimo prognozių, per metus Lietuvos BVP susitraukė 0,3% ir sudarė 72,1 mlrd. Eur. Ūkio aktyvumą labiausiai mažino kritusi pramonės produkcija. Situaciją blogina prastėjanti išorės paklausa, ypač iš pagrindinių prekybos partnerių Europoje, pakilusios palūkanų normos, sumažėję laikini užsakymai.

Verta paminėti, jog infliacinis spaudimas silpsta sumažėjus energijos ir žaliavų kainoms, išblėsus tiekimo trikdžiams bei taikant griežtą pinigų politiką: pirmąjį pusmetį pasiekusi rekordiškai aukštą - beveik 19% - lygį, metų pabaigoje infliacija traukėsi ir galiausiai nusistovėjo ties 8,7% riba. Tačiau išaugusi palūkanų našta smukdė privatų vartojimą, o verslus stabdė nuo didesnių investicijų į plėtrą. Kita vertus, infrastruktūros projektai ir vyriausybės iniciatyvos, skirtos ilgalaikiam augimui skatinti, padėjo palaikyti kapitalo investicijų pulsą.

Visus metus darbo rinka buvo stabili – nedarbo lygis išliko žemas, o darbo užmokesčio augimas viršijo infliaciją, taip šiek tiek palaikydamas vidaus vartojimą. Lietuva ir toliau pasižymėjo konkurencinga verslo aplinka, palankia mokesčių tvarka ir kvalifikuota darbo jėga, pritraukiančia užsienio investicijas.

Situacija kapitalo rinkose

2023 m. buvo ženkliai geresni rinkoms nei buvo galima tikėtis 2022 m. gale. Dauguma rinkos dalyvių tikėjosi, jog metai baigsis nežymiu teigiamu pokyčiu, tačiau dirbtinio intelekto temos eskalacija tapo ašimi, aplink kurią sukosi dauguma rinkos naujienų.

2023 m. kovą JAV regioniniai bankai susidūrė su likvidumo problemomis, kai išaugus bazinėms palūkanų normoms ir atitinkamai nukritus ilgo laikotarpio obligacijų kainoms, bankai susidūrė su ženkliais

nuostoliais, dėl ko iš regioninių bankų masiškai pradėjo bėgti kapitalas į didžiuosius bankus taip dar pagilindamas ir taip sunkią šių bankų situaciją. Per keletą savaičių nemokiais tapo Silicon Valley Bank, Signature Bank ir First Republic Bank. Nuo sisteminių problemų išgelbėjo JAV Federalinių Rezervų bankas, kuris pranešė, jog bankai, susiduriantys su likvidumo problemomis, galės įsikeisti turimas obligacijas už nominalią

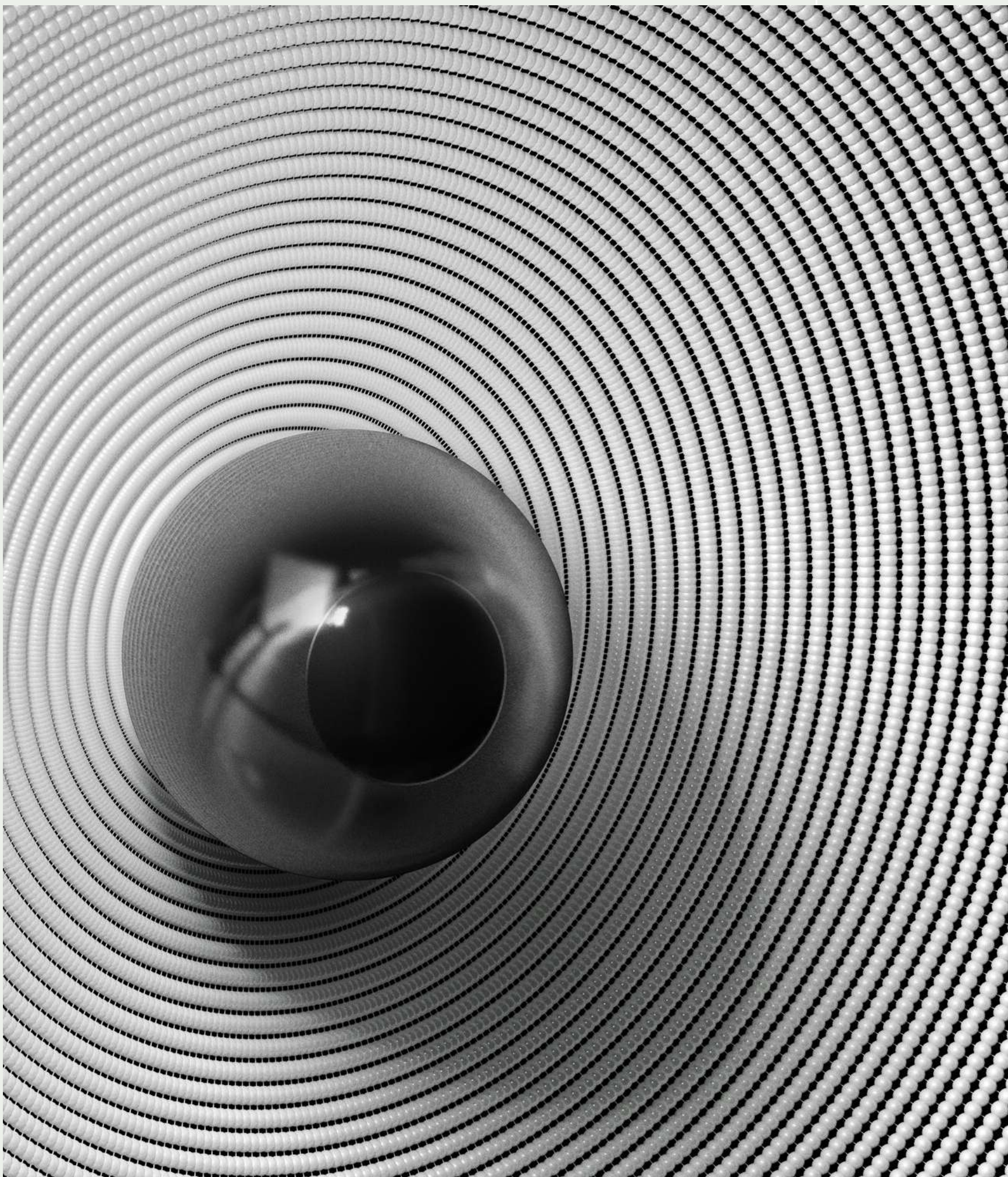
vertę, o po to dar sekė pranešimas, jog FED'as gelbės visus bankus. Nors pastaroji žinia buvo paneigta/ patikslinta, jog gelbėjami bus tik sistemiskai svarbūs bankai, rinkai to užteko ir regioninių bankų situacija stabilizavosi.

Dirbtinio intelekto tema sukosi visus 2023-uosius metus. Didžiausią akcijų grąžą sugeneravo kompanijos vienaip ar kitaip susijusios ar

vystančios šių technologijų. Nvidia per metus pabrango 239%, Meta Platforms 194%, Alphabet 59%, Microsoft 57%. S&P 500 indeksas per metus pakilo 24,8%, Nasdaq 100 - beveik 54%. Palyginimui OMX Baltijos biržos indeksas per metus pakilo 4,48%.

Kinijos rinka, į kurią buvo dedama nemažai vilčių 2023 m. pradžioje nepateisino lūkesčių. Nors Kinija →

neturėjo infliacijos problemų kaip vakarų pasaulis ir vietoje ekonomikos ribojimo galėjo skatinti rinkas, skatinimas neveikė. Vidaus vartojimas gana prastas, NT sektorius sustojęs, o užsienio kapitalas pirmą kartą per 20 metų traukėsi iš Kinijos rinkos, CSI 300 indeksas per metus susitraukė 11,4%.

Prognozės 2024 metams

Prognozuojama, kad 2024 m. Lietuvos ekonomika turėtų augti. Tam pagrindo teikia didėjanti gyventojų perkamoji galia, numatomos didesnės investicijos ir palankesnės sąlygos užsienio prekybos partnerių šalyse. Eurozonoje, kuri yra pagrindinė Lietuvos eksporto rinka, pastebimi stabilizavimosi požymiai. Šiame regione 2023 m. gruodžio mėn. buvo užfiksuotas didžiausias ekonominio aktyvumo augimas per 7 mėnesius. Be to, apie gerėjančią padėtį pramonės sektoriuje indikuoja mažėjantis prekių atsargų lygis Vokietijoje. Tai yra geras ženklas į eksportą orientuotoms Lietuvos įmonėms.

Be to, vidaus paklausos perspektyva taip pat yra teigiama – pradėjusios didėti realiosios pajamos ir augantys ES paramos srautai 2024 m. lems spartesnę ūkio plėtrą. Numatoma, kad 2024 m. darbo užmokestis didės gerokai sparčiau (+7%), palyginti su infliacija (+1,7%). Šis perkamosios galios padidėjimas skatins vidaus vartojimą, dar labiau prisidėdamas prie bendro Lietuvos ekonomikos augimo. Prognozuojama, kad realusis Lietuvos BVP, palyginti su 2023 m., padidės apie 2 proc., tačiau neatmetama ir spartesnio augimo tikimybė.

Prognozuojama, kad dauguma pagrindinių centrinių bankų pereis nuo ribojančios prie mažiau griežtos monetarinės politikos, kas ženkliai paveiks finansų rinkų grąžą 2024 m. Tikimasi tęstinės pasaulinio

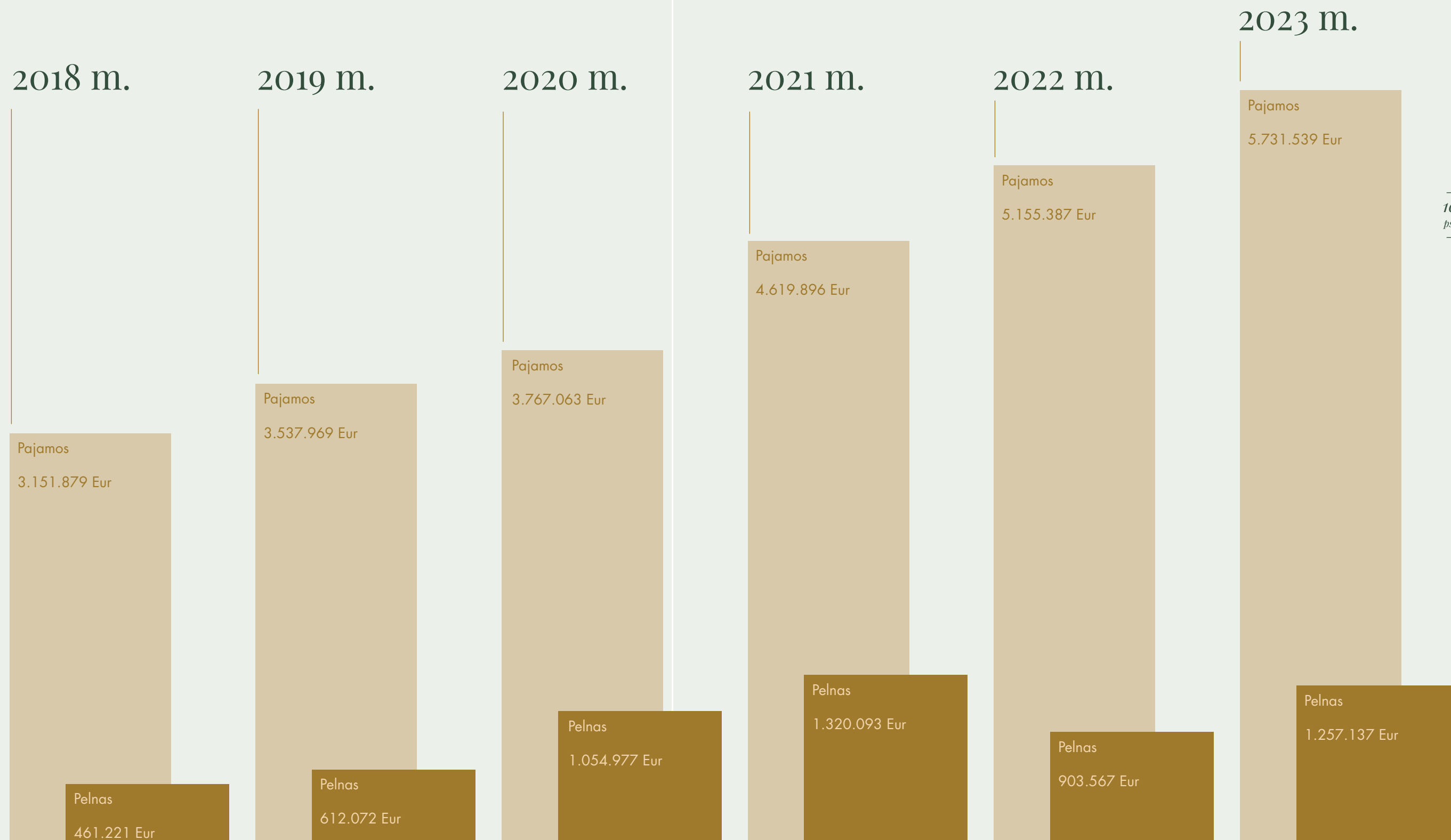
akcijų bulių rinkos su ženklesniais svyravimais, obligacijų kainų ralio ir mažos tikimybės sunkiai pasaulinei recesijai. Taktinės alokacijos matomos besivystančiose rinkose, o Europos akcijos, tikėtina, susidurs su rizika dėl galimo ekonomikos lėtėjimo.

Europos regionas susiduria su ekonomikos lėtėjimo rizika ir aukštesne recesijos tikimybe nei kiti regionai, tačiau besikeičianti ECB politika link mažiau griežtos darys įtaką kapitalo rinkoms. Išvengę recesijos, tikėtina, sulauksime stipresnio akcijų kainų kilimo. Prioritetą teikiame ciklinėms akcijoms, taip pat augimo akcijoms vietoje vertės akcijų. Esant recesijai, palūkanų mažinimas turėtų pozityviai veikti obligacijų rinką ir kaip galimas saugumo užtėkis.

Šiuo metu JAV ekonomika atrodo stipriau nei kiti regionai. Tikėtina, kad jau metų viduryje FED pradės mažinti bazinės palūkanas ir tai suteiks papildomos jėgos kapitalo rinkoms. 2024 m. JAV prezidento rinkimų metai. Istoriskai, kai keisdavosi prezidentas, rinkos metus baigdavo pozityviai kartu su senuoju prezidentu, bei kitais metais, kuomet jau Baltiesiems rūmams vadovaudavo naujasis. Rinkos dugną pasiekdavo gegužės mėnesį, o stipriausias akcijų kainų kilimas būdavo birželio-rugpjūčio mėnesiais. Tikėtina, kad istorija pasikartos ir šiemet, o FED planas pradėti mažinti palūkanas birželio mėnesį rinkoms nesutrukdys. Iš JAV rinkų kaip ir iš kitų regionų, tikimasi aukštesnio svyravimo periodų.■

Rūpinamās investuotojų finansine gerove nuo 1993-ųjų metų

—
9
psl.
—

—
10
psl.
—

Mūsų rezultatai

11
psl.

Nuo
1993 metų

Viena ilgiausiai Lietuvoje veikiančių nepriklausomų investicinės bankininkystės paslaugas teikiančių įmonių

1,789 mlrd. Eur

2023 m. klientų valdomų, saugomų ir administruojamų lėšų ir vertybinių popierių vertė

150+ mln. Eur

M&A sandorių vertė

250+ mln. Eur

Pritrauktas kapitalas verslams

7

Lietuvos įmonių skaičius, kurioms padėjome su viešuoju akcijų siūlymu

1,18 mlrd. Eur

Kapitalo rinkų skyriaus metinė prekybos apyvarta

12 fondų

12 sėkmingai išplatintų fondų, kurių bendra suma viršija 28 mln. Eur

500+

Akcijų apskaitos tvarkymas daugiau nei 500 Lietuvos bendrovių

Mūsų klientai

12
psl.

RÁTO

Inbalance
grid

MEDICINOS
BANKAS

Si Sun
Investment
Group

I Asset Management

au
gaY Group

GLENGLOSSAUGH
HIGHLAND SINGLE MALT SCOTCH WHISKY

ZABOLIS PARTNERS

Grand Hotel
Kempinski

VILKYŠKIŲ
PENINĖ
1867

leafood

paysera

MODUS ASSET
MANAGEMENT

Grīgeo

Skuba

EWA

4WIND

OlainFarm

iCOR

e-energija

VILNIAUS PREKYBA

KE|LT
krematoriumas

BalPöi

CIRCLEPLAST

NOVATURAS

CiViNiTY

Mūsų paslaugos

Orion paslaugos

Investicinė bankininkystė

Edita Klegerytė
Investicinės bankininkystės skyrius
Vilniaus regiono vadovė

Simona Mazeliauskienė
Investicinės bankininkystės skyrius
Kauno regiono vadovė

Teikdami profesionalias paslaugas ir asmeninį dėmesį, mes:

1

Padedame suprasti finansinių rinkų principus ir galimas rizikas;

2

Konsultuojame, kaip tinkamai suformuoti investicinį portfelį;

3

Suteikiame prieigą prie plataus spektro investicinių galimybių;

4

Padedame pasirinkti investicinius produktus, kurie atitinka kiekvieno investuotojo individualius tikslus ir rizikos lygį.

1,789 mlrd. Eur

— 2023 m. klientų valdomų, saugomų ir administruojamų lėšų ir vertybinių popierių vertė.

Kapitalo rinkos

— 15 psl. —

Mantvidas Žekas
Kapitalo rinkų skyriaus vadovas

1

Padedame suformuoti investicinį portfelį.

2

Pateikiame strategijas, kaip apsaugoti investicinį portfelį nuo potencialių rinkos svyravimų.

3

Siūlome apsidraudimo sandorius nuo nepageidaujamų valiutų ir žaliavų kainų rizikų.

4

Aktyviai prižiūrimė esamų investuotojų pozicijas. Operatyviai vykdomė Jūsų pavedimus ir konsultuojame rinkų klausimais.

9:00–23:00

Esame pasiekiami telefonu, el. paštu, „Skype“, „Viber“, „WhatsApp“, „Telegram“.

1,18 mlrd. Eur

Kapitalo rinkų skyriaus metinė prekybos apyvarta.

Siūlome platų finansinių instrumentų spektrą: akcijos, obligacijos, valiutos, žaliavos ir t.t.

Įmonių finansai

Mykantas Urba
Įmonių finansų skyriaus vadovas

1

Padedame pritraukti alternatyvų finansavimą: obligacijos, privati skola, privatūs investuotojai.

2

Teikiame konsultacijas įmonių įsigijimų, pardavimų ar susijungimų klausimais.

3

Padedame įmonėms įžengti į vertybinių popierių biržą vykdant IPO arba obligacijų siūlymus.

— 16 psl. —

150+ mln. Eur

— M&A sandorių vertė

250+ mln. Eur

— Pritrauktas kapitalas

Apskaita

—
17
psl.
—

Justina Nedzinskaitė
Finansų skyriaus vadovė

500+ įmonės

— Teikiame emitentų apskaitos paslaugas daugiau nei 500 Lietuvos įmonių.

AKCIJŲ APSKAITA APSKAITOS IR KITOS PASLAUGOS BENDROVĖMS

Emitentų apskaita

- AB ir UAB akcininkų, obligacijų savininkų apskaita;
- Vertybinių popierių sandorių registravimas, opcionų registravimas;
- Sąlyginio deponavimo (angl. Escrow) sąskaita sklandžiam atsiskaitymui už vertybinius popierius;
- Dividendų ir kuponų išmokėjimas;
- Emisijos registravimas ir emitento atstovavimas depozitoriume esminių įvykių metu;
- Konsultavimas akcininkų susirinkimų šaukimo klausimais;
- Privalomo akcijų supirkimo iš smulkiųjų akcininkų organizavimas ir kitos su tuo susijusios paslaugos.

Rinkos formavimas

- Prekyba akcijomis Baltijos ir Varšuvos biržose;
- Paslauga teikiama 6 bendrovėms.

Depozitoriumas

—
18
psl.
—

Asta Garbulytė
Depozitoriumo vadovė

DEPOZITORIUMO PASLAUGOS:

- Finansinių priemonių saugojimas ir kontrolė;
- Nuosavybės teisės patikrinimas ir apskaita;
- Grynųjų aktyvų vertės teisingumo užtikrinimas;
- Investicinių vienetų/akcijų išleidimo ir išpirkimo kontrolė;
- Piniginių srautų stebėseną;
- Investavimo taisyklių kontrolė;
- Sandorių stebėseną.

358 mln. Eur

— 358 mln. EUR
prižiūrimų fondų
grynųjų aktyvų vertė.

4 valdymo įmonės;
20 fondų

— Šiuo metu
depozitoriumo
paslauga teikiama
keturioms valdymo
įmonėms ir
dvidešimčiai fondų.

Mūsų išvados

„Orion Securities“ apžvelgia tarpvalstybinių M&A sandorių aktyvumą

„Orion“ Įmonių finansų ir M&A komanda

Mykantas Urba
Įmonių finansų skyriaus vadovas

Aurelijus Rimkus
Verslo klientų vadovas

Simas Žirgulis
Vyr. projektų vadovas

Matas Čipkus
Projektų vadovas

Erikas Šveistys
Projektų vadovas

Matas Jakubėlis
Projektų vadovas

Investicinės bankininkystės įmonės „Orion Securities“ M&A komanda apžvelgia, kokią vietą tarpvalstybiniai (angl. cross-border) sandoriai užima lėtėjančioje pasaulinėje M&A sandorių rinkoje, kuomet įmonių įsigijimų ir susijungimų (angl. mergers and acquisitions, toliau M&A) rinkoje antrus metus iš eilės fiksuojamas sandorių kiekių ir verčių sumažėjimas. Pasaulinė M&A rinka tiek sandorių kiekiu, tiek vertėmis mažėjo 16%, kuomet Vakarų Europa atitinkamai

fiksavo 11% sandorių kiekio ir 27% verčių kritimą, o Vidurio ir Rytų Europa (toliau CEE) pasižymėjo 15% tiek sandorių kiekių, tiek verčių susitraukimu lyginant su praėjusiais metais. Tačiau tarpvalstybiniai sandoriai išliko svarbia M&A sandorių rinkos dalimi. Įmonės ir investuotojai, siekdami augimo galimybių, norėdami diversifikuoti ar optimizuoti savo veiklą, ieškojo galimybių išeiti už savo šalies ribų. →

Augantis tarpvalstybinių sandorių aktyvumas CEE regione

CEE regionas, kuriam priskiriamos ir Baltijos šalys, buvo vienintelis pasaulyje regionas, kuriame per pastaruosius 12 mėnesių padidėjo tarpvalstybinių sandorių vertė. Bendra 2023 m. atskleistų sandorių vertė buvo 23,1 mlrd. eurų, o tai yra 36% daugiau nei prieš metus. Nepaisant to, kad sandorių kiekis sumažėjo 19% iki 483-jų, šis sandorių skaičius yra trečias didžiausias nuo 2007 metų. Taip pat CEE regionas 2023 m. pasižymėjo tuo, kad net 62% sandorių pirkėjas buvo ne iš CEE regiono.

2023 m. CEE regione daugiausiai M&A sandorių atliko pirkėjai iš Vokietijos, tačiau bendra paskelbta jų sandorių vertė buvo dešimta pagal dydį. Investuotojai iš JAV savo veiklą plėtė atlikdami 65 įsigijimus CEE regione, kas pagal sandorių apimtį prilygsta antrai vietai, tačiau pagal bendrą atskleistą sandorių vertę JAV yra pirma, o bendra sandorių vertė siekia beveik 4 mlrd. EUR. Tai reiškia, kad Amerikos investuotojų M&A sandoriai šiame regione buvo stambesni, nors kiekiu nusileido vokiečiams.

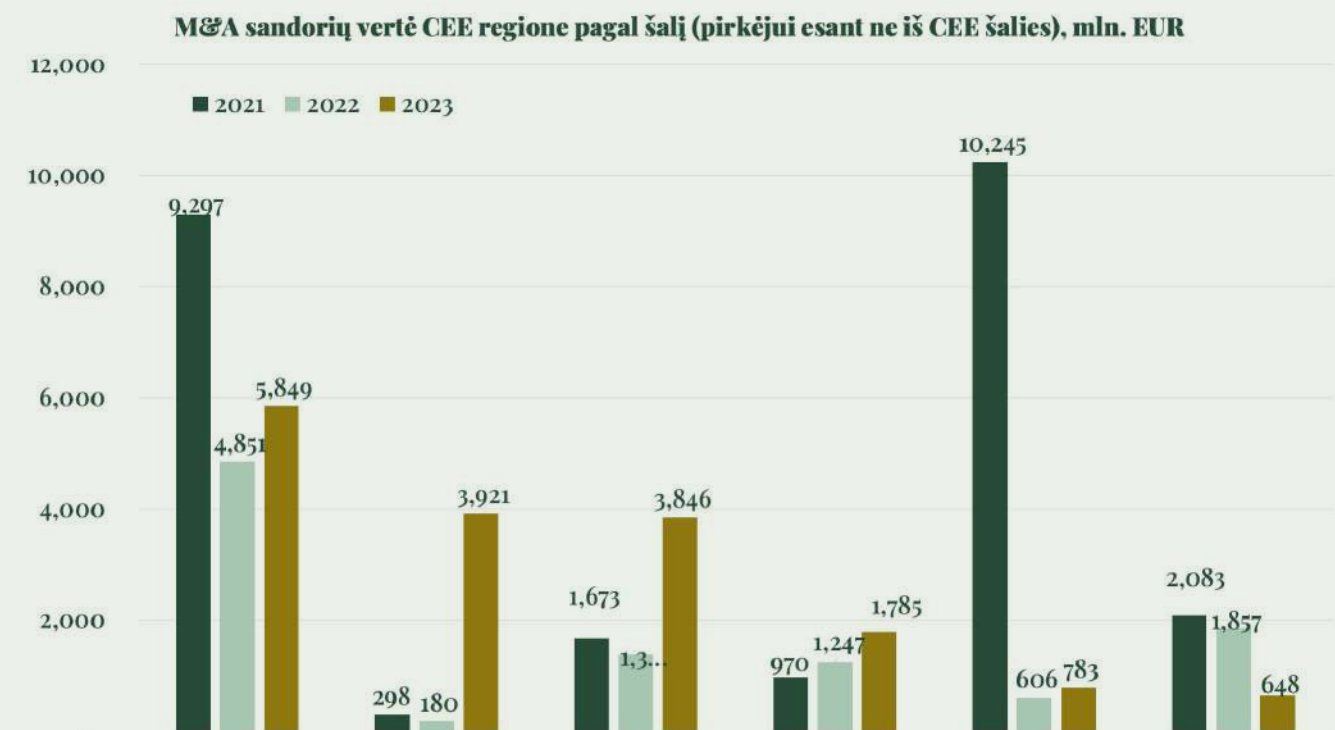
Didžiąją dalį Amerikos investuotojų

sandorių vertės sudarė privataus kapitalo fondų atlikti įsigijimai. Vienas iš pavyzdžių – antra stambiausia privataus kapitalo bendrovė pasaulyje „Carlyle“ Group – įsigijo Čekijos optinių produktų gamintoją „Meopta – Optika“ už 700 mln. EUR. Jungtinės Karalystės (JK) vaidmuo tarpvalstybinių M&A sandorių CEE regione išsiskiria 56 atliktais sandoriais ir penkta pagal dydį paskelbtų sandorių vertės vieta. 59 mln. EUR sandorio verte pasižymėjo JK įsikūrusi „Halma“, įsigijusi Lenkijos nuotekos vamzdžių renovacijos sprendimus tiekiančią „Sewertronics“.

Aktyviausi ir didžiausi užsienio (ne CEE) investuotojai CEE regione:

Šalis	Sandorių skaičius
Vokietija	77
JAV	65
Jungtinė Karalystė	56
Prancūzija	42
Švedija	27

Šalis	Paskelbtų sandorių dydis, mEUR
JAV	3,980
Olandija	3,235
UAE	2,500
Japonija	1,629
Jungtinė Karalystė	1,611

Užsienio (ne CEE) investuotojus šiais metais labiausiai domino Lenkijos, Serbijos, Rumunijos, Kroatijos ir Čekijos rinkos – visose iš jų metinės paskelbtų sandorių vertės augo lyginant su praėjusiais metais. Nors sandorių kiekis ir buvo mažesnis nei 2021 ir 2022 m., žiūrint į ilgesnį laikotarpį, beveik visose CEE regiono šalyse tai būtų istoriškai rekordiniai skaičiai.

Kaip ir praėjusiais metais, taip ir šiais, užsienio (ne CEE) investuotojai didžiausią dėmesį skyrė lenkiškų įmonių įsigijimams, kas atsispindi tiek sandorių kiekyje, tiek ir vertėse. Atsižvelgiant į šios rinkos dydį, kaimyninės Vokietijos aktyvumą M&A rinkoje, tai atrodo natūralu.

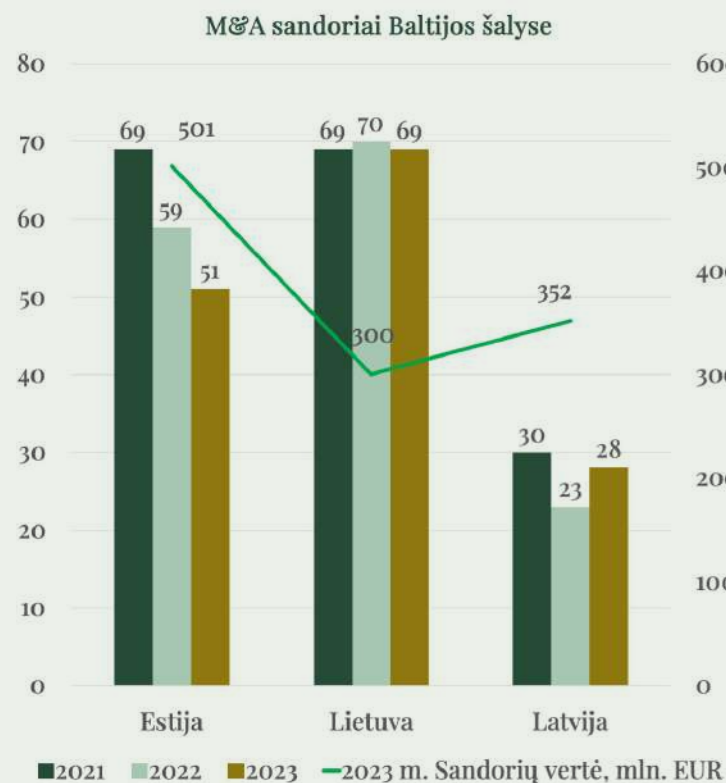
Kiek labiau stebina Balkanų šalys – Serbija, 2023 m. eurą įsivedusi Kroatija, pritraukusios užsienio investuotojų dėmesį. Užsienio investuotojų susidomėjimas Rumunijos rinka grindžiamas keliomis priežastimis, bet tai didžiąją dalimi susiję su pigesne darbo jėga nei kitose ES valstybėse, stipria gamybine baze, palankiomis BVP prognozėmis ir ES paramos programomis.

Šiame kontekste Baltijos šalys išsiskyrė neigiamą prasmę. Skirtingai nei daugelyje kitų CEE regiono šalių, tarpvalstybinių sandorių vertė Baltijos šalyse mažėjo trečius metus iš eilės, iš ko būtų galima daryti prielaidą, kad ne CEE regiono investuotojų dėmesys Baltijos šalių įmonėms susilpnėjo.

Baltijos šalių situacija: vertės traukėsi

Baltijos šalių M&A rinkoje Lietuva išsiskiria sandorių kiekio pastovumu, kuris per pastaruosius tris metus beveik nekito ir yra didžiausias lyginant su estais ir latviais. Priešingai nei Lietuvoje, Estijoje sandorių skaičius kasmet mažėjo nuo 2021 metais įvykdytų 69 sandorių iki 2023 metais 51 sandorio, o skelbiamų sandorių vertė sumažėjo per 3,5 karto nuo 1,75 mlrd. EUR iki 501 mln. EUR. Estijos skaičius bent dalinai paveikė ir mažesnis startuolių finansavimo intensyvumas – vien „Bolt“ 2022 m. estų statistiką papildė 628 mln. EUR.

Kaimynų latvių bendra 2023 m. M&A sandorių vertė buvo didžiausia per pastaruosius tris metus ir buvo didesnė nei Lietuvoje, ➔

nors pastarojoje tais pačiais metais paskelbta 2 kartus daugiau įgyvendintų sandorių. Taigi, nors sandorių Latvijoje įvyko mažiau, jie buvo didesni nei Lietuvoje. Vienas iš pavyzdžių – vadovybės išpirkimo sandoris Latvijoje, kuriame „Latvijas Gaze“ vadovai įsigijo 28,97% akcijų paketą iš Liuksemburgo investicinio fondo „Marguerite Gas II“. Sandorio dydis – 111 mln. EUR.

Žiūrint tik į tarpvalstybinių M&A sandorių statistiką, kuomet įmonės pirkėjas yra ne iš CEE regiono, matomas tiek Lietuvos, tiek Estijos sandorių mažėjimas. Žvelgiant į pastaruosius tris metus, 2023 metais tokio tipo sandorių įvyko mažiausiai: Estijoje įgyvendinti 23 sandoriai, Lietuvoje – 20, Latvijoje – 11. Tokios pačios tendencijos matomos ir metinėse M&A sandorių vertėse. Estijoje per tą patį laikotarpį tokio tipo sandorių vertės sumažėjo beveik 4 kartus, Lietuvoje – beveik tris, tačiau iš 10 didžiausių sandorių Baltijos regione net 6-iose iš jų dalyvavo užsienio investuotojai (ne iš Baltijos šalių). Vienas iš pavyzdžių, kuomet Estijos mikro jungčių gamintoją

„Höhle“ už 39 mln. eurų įsigijo Airijos ir Amerikos automobilių technologijų tiekėjas „Aptiv“.

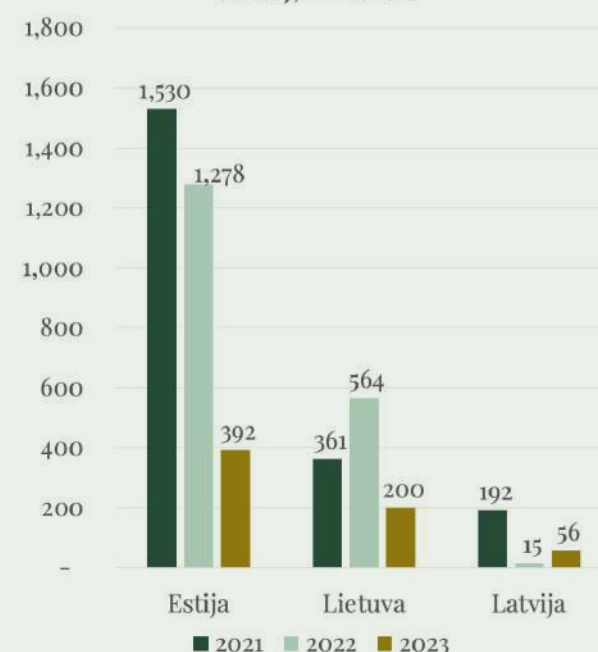
„Yra bent kelios paskutiniaisiais metais sulėtėjusios globalios ir Baltijos regiono M&A rinkos priežastys. Neatslūgstanti geopolitinė grėsmė, aukštas infliacijos lygis ir aukštų palūkanų aplinka apsunkina sandorių finansavimą ir pirkėjų bei pardavėjų susitarimą dėl įmonės vertės, taikytinos sudėtingesnės sandorio struktūros, išsamesni nei įprastai patikrinimai prailgino ar užsitęsęs net ir nutraukdavo įmonės pardavimo procesą“, – komentuoja „Orion Securities“ įmonių finansų skyriaus projektų vadovas Erikas Šveistys.

Kaip ir ankstesniais metais, taip ir šiais, didelės apimties sandoriais ir tarptautinių investuotojų dėmesiu pasižymėjo didieji startuoliai. 2023 m. išsiskyrė technologijų ir energetikos sektoriai, kuriuose sudaryti trys reikšmingi sandoriai: už 95 mln. EUR investicinės grupės „Warburg Pincus“ įsigytas kibernetinio saugumo įmonės „NordVPN“ 3,33% akcijų paketas, pritraukta 85 mln. EUR investicija programinės įrangos saulės elektrinėms kūrimo įmonei „PVcase“ bei per du investicijų pritraukimo etapus pritraukta 108 mln. EUR investicija į Estijos energetikos startuolį „Elcogen“.

Augantis Lietuvos investuotojų susidomėjimas įsigijimais užsienyje

Lietuvos verslai ir investuotojai taip pat patys ieškojo įsigijimo galimybių užsienyje ir pasižymėjo net keletu skambių sandorių: Lietuvos startuolis „PVcase“ įsigijo saulės energijos elektrinių vietos nustatymo platformą JAV „Anderson Optimization“, rizikos kapitalo fondo „LitCapital“ valdoma Lietuvos aukštųjų technologijų, lazerinės optikos bendrovė „Altechna“ įsigijo JAV bendrovę „Alpine Research Optics“. Dar 2022

M&A sandorių vertė Baltijos regione pagal šalį (investuotojui nesant iš CEE šalies), mln. EUR

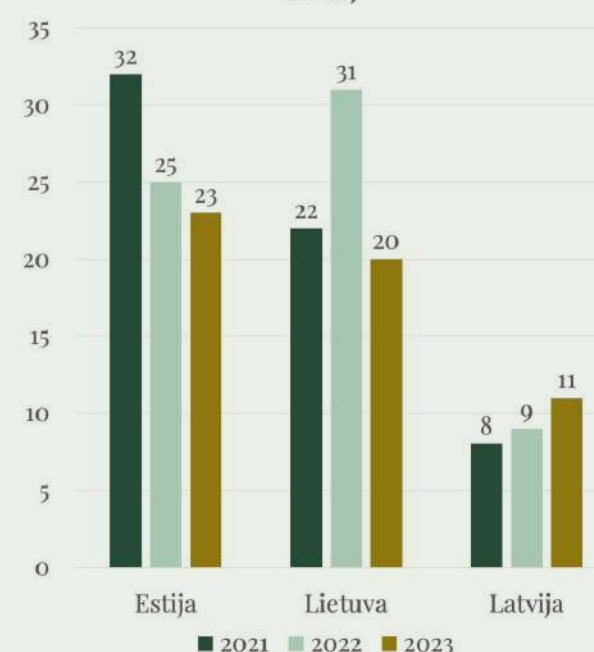

m. panašų pasiekimą užfiksavo viešųjų duomenų rinkimo sprendimų įmonė „Oxylabs“, JAV Silicio slėnyje įsigijusi panašias paslaugas teikiančią „Webshare Software Company“.

„Pastaruoju metu galime pastebėti vis aktyvesnį investuotojų ir įmonių iš Lietuvos susidomėjimą įsigijimais užsienyje. Jei anksčiau plėtra buvo nutaikyta labiau į kaimynines šalis, tai šiandien ambicijos yra daug globalesnės ir vis drąsiau dairomasi į visas Europos rinkas ar net JAV. Šiais įsigijimais dažnu atveju yra siekiama įeiti į stambias ir brandžias, bet organiškai sunkiai pasiekiamas rinkas, taip pat papildyti savo asortimentą aukštos pridėtinės vertės produktais, paslaugomis ar technologiniais sprendimais“, – teigia „Orion Securities“ įmonių finansų vyr. projektų vadovas Simonas Žirgulis.

Atsižvelgiant į Europoje mažėjantį infliacijos lygį, centrinių bankų planus jau šiemet palaipsniui pradėti mažinti palūkanų normas, 2024 m. būtų galima tikėtis tiek aktyvesnio užsienio

M&A sandorių kiekis Baltijos regione pagal šalį (investuotojui nesant iš CEE šalies)

investuotojų įsitraukimo CEE ar Baltijos regionuose, tiek bendro M&A rinkos proveržio po lėtesnių pastarųjų metų.

Rinka aktyviai stebės galimai pribrendusius „Luminor banko“ ar vienos didžiausių Baltijos šalyse aplinkos tvarkymo ir perdirbimo įmonių „Eco Baltia“ pasidavimo procesus, taip pat 2024 m. II pusėje planuojamą „AirBaltic“ pirminį viešą akcijų siūlymą (*angl. initial public offering, IPO*).

Nepaisant ekonominių sąlygų gerėjimo, nuo perdėto optimizmo susilaikyti skatina regione išliekanti įtempta geopolitinė situacija, kuri galimai išliks limituojančiu faktoriumi užsienio investuotojams, čia besidairantiems investicijų.■

Statistikos šaltinis: *Inbound M&A report 2023/2024*

Kaip įmonės išpirkimo sandoriai atveria galimybes tiek įmonių savininkams, tiek vadovybei?

—
25
psl.
—

„Orion Securities“ ekspertai apžvelgia Lietuvoje retai nagrinėjamą įmonės vadovybės išpirkimo sandorių (*angl. management buy-out, MBO*) specifiką, kaip įgyvendinti tokio tipo sandorius, kokios jų atveriamos galimybės ir kodėl jų skaičius sparčiai auga?

Vadovybės išpirkimo (*toliau – MBO*) sandoriai vyksta vadovybei įsigyjant kontrolinį arba visą akcijų paketą iš verslo savininkų. Įprastai tokių sandorių įgyvendinimui pasitelkiami finansiniai partneriai ar investuotojai, remiantys sandorius.

Kas lemia augantį MBO skaičių tiek pasaulyje, tiek Lietuvoje?

Remiantis statistiniais duomenimis, tiek visame pasaulyje, tiek Europoje MBO sandorių skaičius išauga padidėjusio ekonominio neapibrėžtumo laikotarpiu.

„Pastaraisiais metais, vyraujant geopolitinio ir ekonominio disbalanso nuotaikoms, ir Lietuvoje pastebime tokių sandorių suaktyvėjimą“, – teigia „Orion Securities“ įmonių finansų skyriaus vadovas Mykantas Urba.

Itin smagu, kai verslas gali būti auginamas ir perduodamas iš kartos į kartą, tačiau ne visada užaugę vaikai ar kiti šeimos nariai nori ar gali perimti ir vystyti verslą. Taigi neretai verslų savininkai turi susimąstyti apie bendrovės pardavimą.

„Daugybė Lietuvos didžiųjų verslų susikūrė po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo, prieš 30 metų. Dalis šių įmonių savininkų jau kurį laiką yra pasiruošę perleisti bendrovių ateities kūrimą kitiems bei realizuoti per ilgą laiką jau sukurtą vertę. Tačiau ne visada yra paprasta surasti tinkamą pirkėją, o ypač ekonominio neapibrėžtumo metu. Taigi MBO sandoriai bendrovių akcininkams – tai galimybė perduoti verslą į patikimas rankas ir išlaikyti konfidencialumą tiek apie įmonės veiklą, tiek ir apie patį pardavimo procesą“, – teigia M. Urba.

Tuo pačiu reikia pabrėžti, kad, augant Lietuvos verslams, formuojantis tvarioms verslo valdymo praktikoms, senesnioji tendencija, kuomet įmonės savininkas yra ir vadovas, keičiasi.

Dažnu atveju įmonės vadovybė, kuri prisidėjo prie bendrovės kūrimo, jos vystymo, puikiai žino įmonės potencialą, rizikas, komandą ir kitus svarbius faktorius, o tai yra ne tik puiki galimybė įsigyti įmonę, priimti verslo vystymo riziką, tačiau ir gauti pilną finansinę naudą.

MBO sandoris gali būti daug operatyvesnis ir sklandesnis nei verslo pardavimas trečioms šalims

Įmonės pardavimas yra sudėtingas ir laiko reikalaujantis procesas, o vyraujant ekonominiam neapibrėžtumui dažnai atsiranda papildomų iššūkių. Padidėjęs neapibrėžtumas sukelia daugiau rizikų, nuo kurių pirkėjai nori apsisaugoti.

Pasak Eriko Šveisčio, „Orion Securities“ įmonių finansų skyriaus projektų vadovo, „šiandien Lietuvos susijungimų ir įsigijimų (*angl. mergers and acquisitions, M&A*) rinkoje matome didesnę atsargumą. Pirkėjai atlieka nuodugnesnius patikrinimus, į sutartis įsitraukia daugiau rizikos valdymo mechanizmų, pasitelkia ir atidėtų mokėjimų mechanizmus. Tai šiek tiek didina riziką, jog pirkėjai ir pardavėjai neras kompromiso. MBO atveju, vadovybė yra puikiai įsigilinsi į bendrovės veiklą, patikrinimo procesas itin sutrumpėja arba apskritai išnyksta, sandorio įgyvendinimo tikimybė smarkiai išauga, o verslą parduodantys savininkai žino, kad palieka jį patikimose rankose. Todėl sandoris tarp vadovybės ir akcininkų gali būti daug operatyvesnis ir sklandesnis nei su trečiosiomis šalimis.“

„Pastebime, kad derybos tarp vadovybės ir akcininkų yra gerokai konkretnės, trumpesnės ir turi didesnę sėkmės tikimybę“, – teigia Mykantas Urba. Taigi nenuostabu, kad ir Lietuvoje dabar pastebimas šių sandorių suaktyvėjimas.

MBO finansavimo galimybės

Nepaisant to, kad MBO sandoriai itin palengvina derybas tarp pirkėjų ir pardavėjų, dažnai susiduriama su finansavimo problema. Neretu atveju bendrovės vadovybė neturi reikiamo pinigų rezervo bendrovės įsigijimui. Tačiau tai nemažina sparčiai augančio tokių sandorių skaičiaus, nes MBO sandorius finansuoja platus ratas investuotojų:

tiek bankai, tiek Baltijos šalių ir Lenkijos privačios skolos fondai. Be to, pasitelkus patarėjus, galima pasiskolinti ir rinkoje, pvz., išleidžiant obligacijas.

„Pastebime, kad Lietuvoje veikiantys bankai nebijo finansuoti MBO sandorių, o dažnu atveju gali pasiūlyti apie 50 % MBO sandoriui reikalingos finansavimo sumos. Tuo tarpu išaugusios palūkanos ir geopolitinis bei ekonominis neapibrėžtumas nulėmė itin aktyvią privačios skolos fondų veiklą. Tarp privačių investuotojų taip pat matome išaugusią paklausą skolos produktams ir vertybiniais popieriais lyginant su investicijomis į nuosavybės VP. Ši aplinka leidžia vadovybei prisitraukti apie 70–80%, o kartais ir daugiau, sandoriui reikalingo finansavimo“, – teigia „Orion Securities“ įmonių finansų skyriaus vadovas Mykantas Urba.

Žinoma, sandorio finansavimui svarbūs ir įmonės finansiniai rodikliai bei kreditingumas. Rekomenduotina pasitelkti ir finansinius patarėjus, kurie gali pagelbėti suvaldyti procesą, konsultuoti finansavimo struktūros klausimais ir padėti surasti tinkamus finansavimo partnerius.

Apibendrinant galima teigti, jog dabartinio ekonominio ir geopolitinio neapibrėžtumo laikotarpiu MBO sandorių suaktyvėjimas yra natūralus. Tai leidžia pasiekti tiek bendrovių akcininkų, tiek vadovybių interesus, kokybiškiau ir greičiau įgyvendinti įmonių įsigijimo ar pardavimo procesą. O aukštų palūkanų rinka siūlo didelį ratą finansuotojų, pasiryžusių MBO sandorių įgyvendinimui suteikti finansavimą.■

—
26
psl.
—

Lietuvos M&A tendencijos sveikatos priežiūros sektoriuje: rinka konsoliduojasi, tačiau vis dar atsilieka nuo Europos standartų

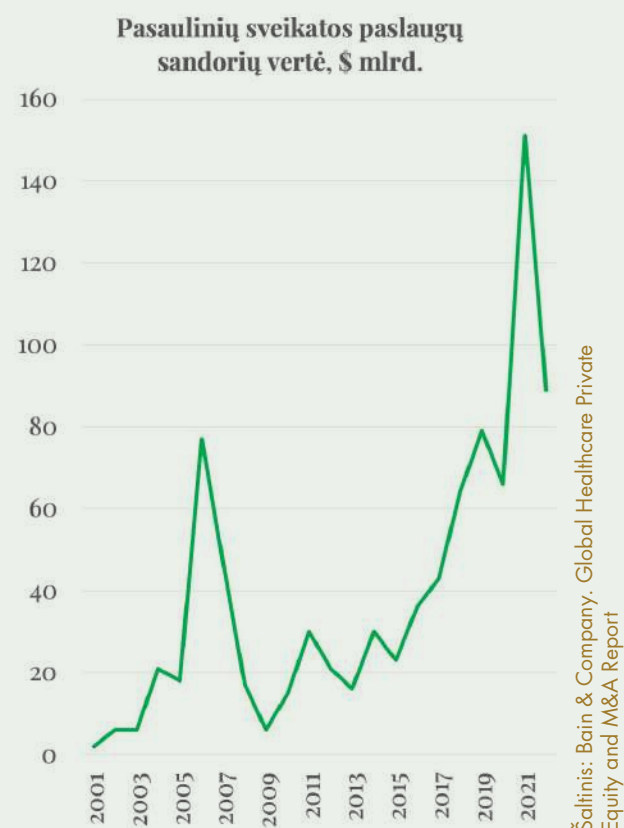
„Orion Securities“ komanda apžvelgia, kokios M&A tendencijos šiuo metu vyrauja mūsų šalies sveikatos priežiūros sektoriuje.

Rekordinis M&A aktyvumas pasauliniu mastu medicinos sektoriuje

2022 m. M&A aktyvumas sveikatos priežiūros sektoriuje išliko aukštas – Europoje sandorių kiekis buvo vienas iš didžiausių per pastarąjį penkmetį ir siekė 300 sandorių, atsilikdamas tik nuo išskirtinai sėkmingų visai M&A rinkai 2021 m. Analogiška situacija buvo matoma ir JAV, kur pandeminiams 2021 m. ir 2022 m. buvo pastebimos rekordinės vertės ir sandorių apimtys sveikatos sektoriuje. Abiejose pusėse Atlanto sandorių aktyvumą skatino privataus kapitalo fondai, įžvelgiantys sveikatos priežiūros klinikų potencialą. Lietuvoje sveikatos sektoriaus įmonių konsolidacija prasidėjo tik prieš kelerius metus ir dar turi potencialo augti. Kodėl verta konsoliduotis?

Aukštas konsolidacijos lygis – brandžios industrijos ženklas

Įprastai aukštas konsolidacijos lygis yra brandžios industrijos ženklas. Pavienių įmonių organiškam augimui sulėtėjus, bandoma didinti efektyvumą, išnaudojant masto ekonomijos privalumus ir realizuoti sinergijas per įsigijimus ir susijungimus. Medicinos sektoriuje

pavienių sveikatos priežiūros klinikų apjungimas, be anksčiau minėtųjų privalumų, padeda didinti ambulatorinių paslaugų prieinamumą pacientams, suteikia daugiau lankstumo gydytojams ir leidžia efektyviau dalintis informacija ir žiniomis.

„Pasaulyje sveikatos sektoriaus konsolidacija nėra naujas reiškinys, aktyvi konsolidacija vyko iki 2007–2008 metų finansų krizės, ir, galima sakyti, kad rinkai atsigauti prireikė daugiau nei dešimtmečio. Pasaulinės sandorių vertės ir apimtys grįžo į prieškrizinį lygį tik 2018–2019 metais, nors laipsniškai aktyvumas didėjo nuo 2015 metų“, – teigia investicinės bankininkystės įmonės „Orion Securities“ įmonių finansų skyriaus projektų vadovas Matas Jakubėlis.

„Skirtingose šalyse sveikatos sektoriaus konsolidacija vyksta nevienodai. Konsolidacijos tempams įtaką daro tiek makroekonominiai faktoriai, tiek specifiniai šalių vyriausybių sprendimai. Pavyzdžiui, JAV sveikatos priežiūros konsolidaciją paskatino priemonės priežiūros įstatymams, geriau žinomas kaip Obamacare. Dėl to JAV medicinos sektoriuje konsolidacija prasidėjo anksčiau, o Europos šalys vežasi“, – teigia M. Jakubėlis.

Dabartinė situacija ir perspektyvos

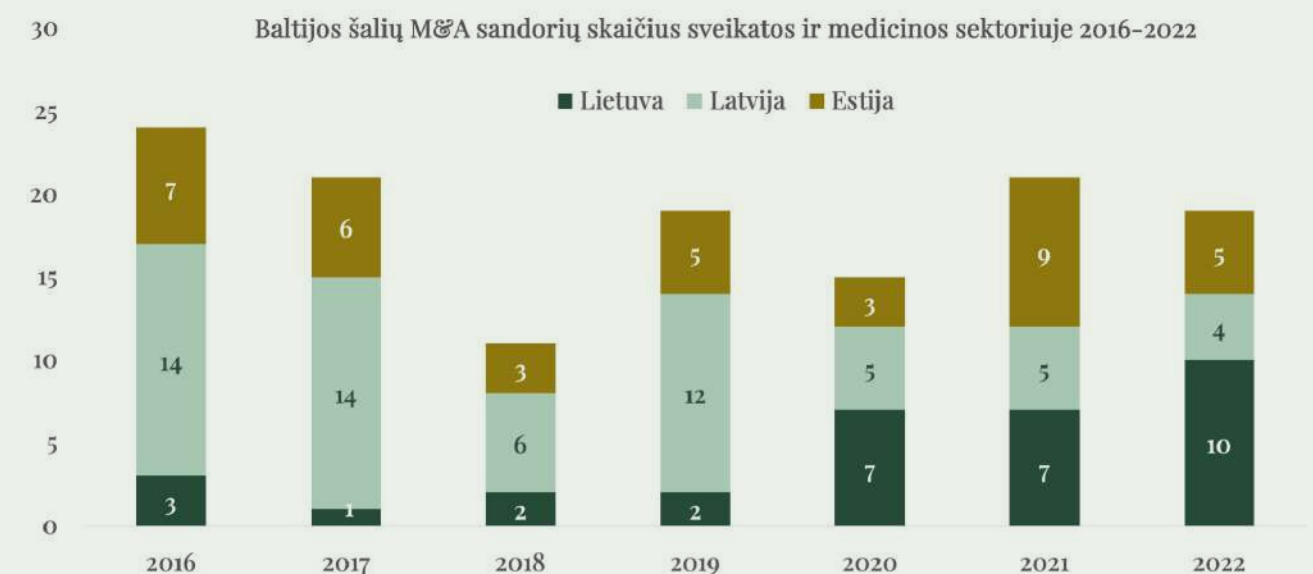
„Orion Securities“ finansų ekspertų teigimu, dauguma užsienio privataus kapitalo fondų į sveikatos sektorių žiūri ilgalaikėje perspektyvoje ir yra mažiau jautrūs

trumpalaikiams ekonominės aplinkos pokyčiams.

Anot M. Jakubėlio, nors infliacija ir didėjančios palūkanų normos neigiamai veikia medicinos sektoriaus konsolidaciją, bendros tendencijos pokyčio ar drastiško aktyvumo mažėjimo tikėtis neverta.

„Mažesnės prieigos prie kapitalo neigiama įtaka jau buvo matoma 2022 m. antrajame pusmetyje ir brangus skolinimasis toliau neigiamai veiks visą sandorių rinką. Vis dėlto, galima sakyti, kad sveikatos priežiūros sektorius yra išimtis, nes jis nėra cikliškas. Paklausa didžiąjai daliai sveikatos priežiūros paslaugų išlieka stabili ir recesinėje aplinkoje, o dėl demografinių tendencijų poreikis šioms paslaugoms didės“, – teigia M. Jakubėlis.

„Investuotojai mato sveikatos sektorių kaip vis dar stipriai augantį ir gebantį generuoti labai patrauklias grąžas. Per praėjusias recesijas privataus kapitalo fondų atlikti įsigijimai sveikatos priežiūros sektoriuje generavo 30 % ar net 40 % metines grąžas. Didesnės palūkanos ir sumažėjusios įmonių vertės investuotojams, turintiems daug likvidžių aktyvų, gali tapti puikia galimybe užsidirbti, o strateginiams investuotojams – būdu greičiau augti“, – teigia M. Jakubėlis. ➔

Konsolidacija Lietuvoje ir Europoje

Lietuvoje, kaip ir daugumoje kitų Europos šalių ir JAV, didžiausias M&A aktyvumas buvo fiksuotas 2021–2022 m. Iki 2020 m. Lietuvoje sandorių aktyvumas sveikatos sektoriuje atsiliko ne tik nuo Europos vidurkio, bet ir lyginant su kitomis Baltijos šalimis. Sandorių kiekio augimas ir privataus kapitalo investicinių fondų, orientuotų į sveikatos sektorių, atsiradimas, kaip pavyzdžiui, „Invalida INVL“, valdomas „INVL Baltic Sea Growth Fund“, leidžia tikėtis, kad sveikatos sektoriaus konsolidacija Lietuvoje įgaus pagreitį.

„Priešingai nei Lietuvoje, Latvijoje aktyvus konsolidacijos procesas prasidėjo anksčiau ir šiuo metu sektorius jau yra vėlyvesnėje, labiau pažengusioje stadijoje“, – teigia M. Jakubėlis.

Verta paminėti, kad sveikatos priežiūros paslaugų konsolidacija priklauso nuo teikiamos medicininės paslaugos. Vakarų šalyse tam tikros sritys, kaip oftalmologija, odontologija ir dializė, yra stipriai konsoliduotos. Pavyzdžiui, odontologijoje galima matyti, kad atskirose šalyse formuojasi keli dominuojantys rinkos dalyviai: „Zahneins“ Vokietijoje (pajamos 2021 m. siekė apie 218 mln. EUR), vienijantis daugiau nei 80 odontologijos klinikų šalyje, „Dentalpro“ Italijoje, turintis 260 nuosavybės teise priklausančių odontologijos centrų 16 Italijos regionų (pajamos 2021 m. siekė apie 258 mln. EUR) ir „Vitaldent“ Ispanijoje, turintis 300 odontologijos centrų šalyje. Tačiau įdomu tai, kad rinkoje iki šiol tik kelioms didesnėms grupėms pavyko sukurti tarpvalstybinius Europos odontologijų tinklus: „Colosseum“ (620 odontologijos klinikų) ir „European Dental Group“, kurią remia „Nordic

Capital“ (4000 odontologijos klinikų), todėl net ir šioje kategorijoje tikėtina matysime vis didesnius konsolidacijos sandorius, kurie vyksta tarpvalstybiniu mastu.

Lietuvoje sveikatos sektoriaus konsolidaciją spartina anksčiau minėtas „INVL Baltic Sea Growth Fund“. Per fondo valdomą UAB „InMedica“ medicinos klinikų tinklą 2022 m. buvo įsigyti medicinos centrai ir klinikos Panevėžyje, Joniškėje, Vilniuje ir Kaune, taip pat odontologijos paslaugų centrai Vilniuje ir Klaipėdoje. 2023 metais „InMedica“ toliau tęsė odontologijos tinklo konsolidaciją ir kovo mėnesį įsigijo „Vilniaus implantologijos centro kliniką“ iš „OP Grupės“. Šiuo metu „InMedica“ įmonių grupė kuruoja 71 odontologijos kliniką Baltijos šalyse. Aukšto lygio medicinos paslaugos ir kvalifikuoti specialistai, tikėtina, ateityje pritrauks ne tik didesni vietinių, bet ir tarptautinių investuotojų dėmesį. „Vis dar jaučiame, kad užsienio investuotojai, o ypač privataus kapitalo fondai, išreiškia susidomėjimą vietinėmis medicinos sektoriaus įmonėmis“, – teigia M. Jakubėlis.

Apibendrinant, sveikatos priežiūros įstaigų konsolidacijos procesas turėtų tęstis. Atsparus, necikliškas sektorius, esantis ankstyvojoje gyvavimo fazėje, turi daug galimybių gerinti efektyvumą per susijungimus ir įsigijimus. ■

M&A tendencijas gynybos ir saugumo pramonėje geopolitinio nestabilumo metu

Investicinės bankininkystės „Orion Securities“ M&A komanda apžvelgia jau gerą dešimtmetį augančių ir paskutiniaisiais metais dar labiau suaktyvėjusių įmonių susijungimų ir įsigijimų sandorių rinką bei kokias galimybes tai atveria Lietuvos investuotojams ir įmonėms.

Geopolitinis nestabilumas, ypač sustiprėjęs Rusijai paskelbus karą prieš Ukrainą, paskatino valstybių gynybos biudžetų padidėjimą, o Izraelio ir Palestinos konflikto akistatoje gynybai skiriamos išlaidos reikalauja dar daugiau dėmesio. Šie geopolitiniai veiksniai lėmė, kad gynybos ir saugumo pramonės susijungimų ir įsigijimų sandorių skaičius 2023 m. išliko itin aukštas.

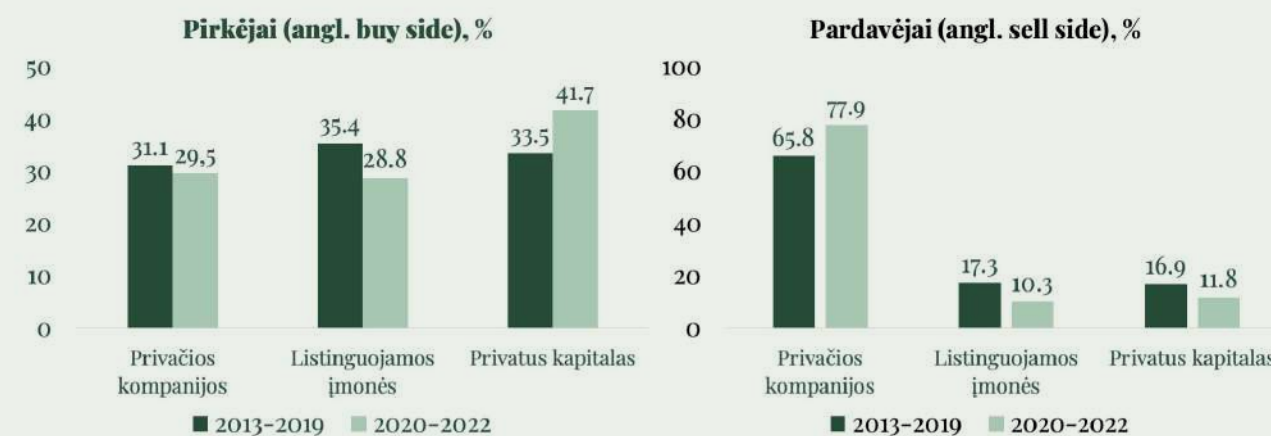
NATO šalių valstybių biudžetų didinimas saugumo ir gynybos pramonėje

Reaguojant į karinius konfliktus Ukrainoje ir Artimuosiuose Rytuose,

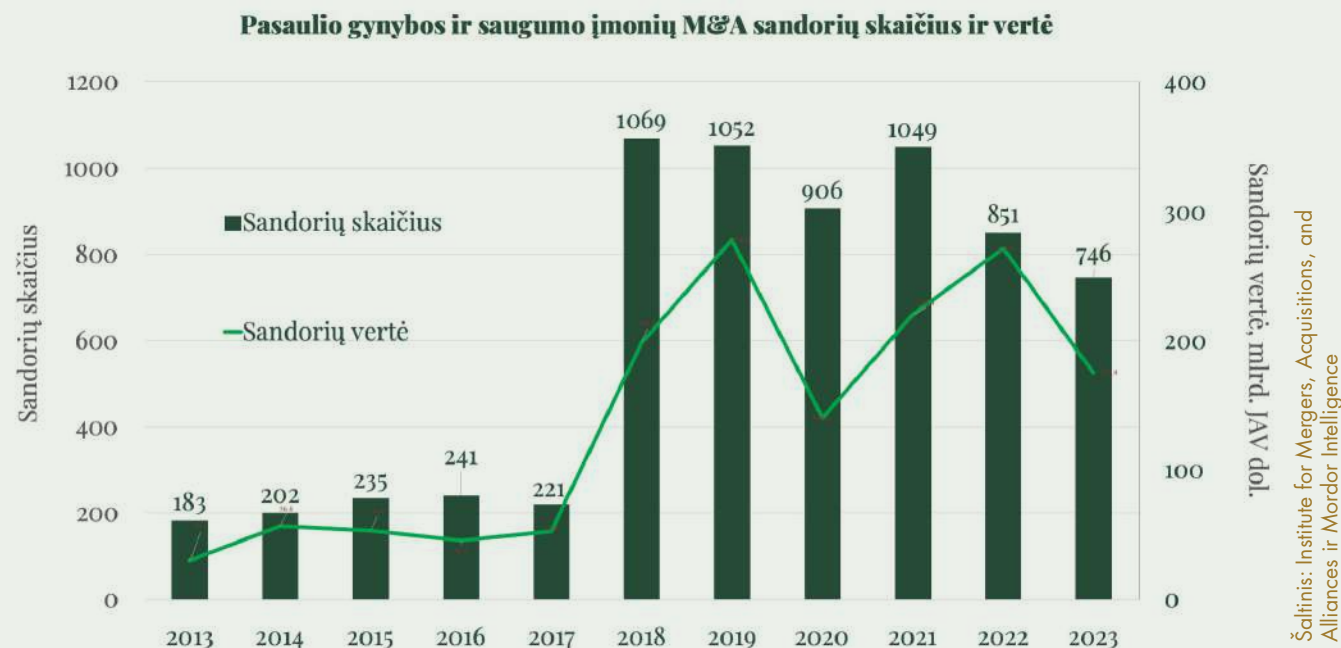
NATO šalių saugumo ir gynybos biudžetai nuo 2022 m. yra rekordinėse aukštumose. JAV gynybos biudžetas išliko vienas didžiausių pasaulyje ir 2022 m. siekė 877 mlrd. JAV dolerių. Europos Sąjungos šalių gynybos ir saugumo išlaidos tais pačiais metais siekė 260,6 mlrd. JAV dolerių, tai yra 6% daugiau nei 2021 m.

Tačiau pastaruoju metu ypač išsiskyrė NATO rytinio flango valstybės: Lenkija, Vokietija ir Baltijos šalys. 2023 m. Lenkija padidino išlaidas gynybai iki 4% BVP. Tuo tarpu Vokietija tais pačiais metais skyrė 2% BVP gynybai ribą. Estija gynybai skyrė 3,21% BVP, Latvija – 2,25%, Lietuva – 2,52%.

Didėjant įtampai tarp NATO ir Rusijos, Lietuvoje gynybos pramonei 2022 m. buvo išleista apie 1,73 mlrd. JAV dolerių, t.y. 27% daugiau nei 2021 m. Prognozuojama, kad →

Šaltinis: KPMG International.

2024 m. Lietuvos išlaidos gynybai sieks 2,23 mlrd. JAV dolerių, arba 2,71% BVP.

Pasaulinėje gynybos ir saugumo M&A rinkoje dominuoja privataus kapitalo fondai

„Pastebime, kad su išaugusia gynybos sektoriaus reikšme atsirado ir didesnis susijungimų ir įsigijimų aktyvumas saugumo ir gynybos pramonėje“, – teigia M. Jakubėlis.

„Po ramaus 2013–2017 m. laikotarpio, 2018 m. pasaulinė gynybos M&A rinka pagal apimtį ir sandorių dydį išaugo rekordiškai, o 2019 m. stebėtas dar didesnis rinkos aktyvumas. Viena iš ženkliaus augimo priežasčių – didžiųjų pasaulio ekonomikų, įskaitant JAV, Kiniją ir Indiją, reikšmingi gynybos biudžetų didinimai“, – teigia M. Jakubėlis. Dėl didėjančių privataus kapitalo investicijų 2022 m. įvykdytų susijungimų ir įsigijimų apimtį gynybos sektoriuje beveik pasiekė pastarojo dešimtmečio aukštumas.

Pardavimo pusėje dominuoja privačios kompanijos, kurios 2020–2022 m. sudarė 77,9% visų sandorių. Tuo tarpu tarp pirkėjų dominuoja privataus kapitalo fondai,

kurie 2020–2022 m. sudarė 41,7% visų sandorių.

„Privataus kapitalo fondai gynybos bendroves dažnai laiko patraukliomis investicijomis dėl nuspėjamų pinigų srautų ir augimo potencialo stabilioje pramonės šakoje. Be to, saugumo ir gynybos bendrovių glaudus bendradarbiavimas su valstybių gynybos departamentais privataus kapitalo fondams suteikė galimybę įžengti į gynybos sektorių su mažesne reputacijos rizika“, – teigia M. Jakubėlis.

Nors praėjusiais metais pasaulinė gynybos M&A sandorių apimtį mažėjo, 2024 m. šis skaičius turėtų augti iki 196,7 mlrd. JAV dolerių, o 2029 m. – iki 349,30 mlrd. JAV dolerių.

Išaugusi gynybos sektoriaus reikšmė atgaivina gynybos įmonių konsolidavimo tempus

„Nors JAV pirmauja tiek gynybos biudžetų, tiek M&A sandorių skaičiaus prasme, po 30 metų laipsniško konsolidavimosi Europos gynybos bendrovės atrodo pasirengusios naujai M&A augimo bangai“, – teigia M. Jakubėlis. 2023 m. vasarą vokiečių karinės įrangos ir sistemų tiekėja

„Rheinmetall“ užbaigė ispaniško kapitalo „Expal Systems“ pirkimo sandorį dėl 100% akcijų paketo įsigijimo, kuris buvo įvertintas 1,3 milijardo eurų. Įsigijusi ispanų šaudmenų gamintoją įmonė siekia praplėsti savo pagrindinį ginklų ir šaudmenų verslą, daugiausia dėmesio skirdama atsarginių gamybos pajėgumų didinimui ir platesniam produktų asortimentui.

Viena pagrindinių Prancūzijos gynybos technologijų, programinės įrangos ir jutiklių gamintoja „Thales“ nustebino investuotojus paskelbdama apie tris įsigijimus iš eilės, įskaitant 3,6 mlrd. dolerių vertės JAV kibernetinio saugumo grupės „Imperva“ sandorį. Tai vienas iš reikšmingiausių „Thales“ sandorių po 2017 m., kai už 4,8 mlrd. eurų įmonė įsigijo skaitmeninio saugumo bendrovę „Gemalto“.

Tuo tarpu Didžiosios Britanijos „BAE Systems“ paskelbė apie planus įsigyti JAV kosminių sistemų tiekėją „Ball Aerospace“ iš „Ball Corporation“, įsigydama įmonę už 5,6 mlrd. dolerių gryniaisiais pinigais. Jei reguliavimo institucijos neprieštaraus sandoriui, planuojama sandorį užbaigti per 2024 m. pirmąjį pusmetį.

JAV vidinius sandorius („Aerojet Rocketdyne“ ir „Wencor Group“ įsigijimai) papildė Kuveito įmonės „ALAFCO“ orlaivių portfelio įsigijimas, įvykdytas airiško kapitalo „Macquarie AirFinance“. Galiausiai, 2023 m. gale įvykdyta Didžiosios Britanijos „Rolls-Royce“ turto transakcija, siekusi virš 1,89 mlrd. JAV dolerių, užbaigė neeilinius metus saugumo ir gynybos pramonės M&A rinkoje.

Gynybos sektoriaus M&A aktyvumas neatsilieka ir Baltijos šalyse

„Baltijos šalyse per paskutinius kelerius metus taip pat vyko

reikšmingi gynybos sektoriaus M&A sandoriai – didžiųjų pasaulio šalių bendrovės taikėsi į Lietuvos ir Latvijos įmonių vystomą kosmoso segmentą, o Estijoje – į karo robotikos sprendimus“, – vietinę rinką komentuoja M. Jakubėlis.

JAV privataus kapitalo įmonė „AE Industrial Partners“ 2021 m. įsigijo Latvijos įmonę „UAV Factory“, pasaulinę taktinių bepiločių orlaivių (UAV) ir žvalgybos ir stebėjimo (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance – ISR) technologijų rinkos lyderę.

Po metų Norvegijos technologijų bendrovė „Kongsberg Defence & Aerospace“ („KONGSBERG“) įsigijo 77 % Lietuvos mažųjų palydovų kūrėjo „NanoAvionics“ akcijų paketo. Šis įsigijimas buvo strateginis „KONGSBERG“ žingsnis išplėsti kosminės įrangos pasiūlą, įtraukiant produktus ir technologijas, skirtas mažųjų palydovų gamybai.

2023 m. pradžioje estų „Milrem Robotics“, pirmaujančios Europos pažangių bepiločių antžeminių transporto priemonių ir robotizuotų karo sprendimų kūrėjos, kontrolinį akcijų paketą įsigijo Abu Dabio technologijų ir gynybos milžinė „Edge Group“. Šis sandoris yra didžiausia užsienio investicija į augančią Estijos gynybos pramonę.

Kokias galimybes augantis aktyvumas gynybos pramonėje atveria Lietuvos investuotojams?

„Gausėjant gynybos ir saugumo verslams Lietuvoje su didesniu aljanso dėmesio sutelkimu į regioną, gali padidėti investicijos į saugumo bendroves. Ypač didės naujai steigiamų šioje pramonėje įmonių skaičius. Jau ir dabar pastebime, kad kuriasi nauji verslai, veikiantys dirbtinio intelekto, kosmoso karybos ir kibernetinės erdvės srityse. Tai →

5 didžiausi gynybos ir saugumo M&A sandoriai nuo 2022 m.

Sandorio tikslinė bendrovė	Pirkėjas	Sandorio suma (mlrd. JAV dol.)	Paskelbimo data	Sandorio tipas
„Ball Aerospace & Technologies“	„BAE Systems“	5,55	2023 m. rugpjūtis	Įsigijimas
„Aerojet Rocketdyne“	„L3Harris Technologies“	4,70	2022 m. gruodis	Įsigijimas
Orlaivių pofelis, priklausantis „ALAFCO“	„Macquarie AirFinance“	2,20	2023 m. sausis	Turto transakcija
„Wencor Group“	„HEICO“	2,05	2023 m. gegužė	Įsigijimas
„Rolls-Royce“ turtas	Neatskleista	1,89	2023 m. lapkritis	Turto transakcija

Šaltinis: Army Technology

yra startuoliai, kurie orientuojasi į saugumo technologijas“, – teigia M. Jakubėlis.

Lietuvoje ekonomikos ir inovacijų ministerija kartu su INVEGA pradėjo kuruoti rizikos kapitalo iniciatyvą „MIIInvest“, kurios dėka įkurti du fondai: „ScaleWolf Accelerator“ ir „ScaleWolf VC“. Šie fondai orientuojasi į gynybos ir saugumo technologijas vystančias lietuviškas įmones ir startuolius.

„Modernusis karas atkreipė visų dėmesį, kaip pažangios technologijos gali daryti stiprią įtaką geopolitinio scenarijaus raidai. Tai mato ir lietuviški jauni verslai, kurie kuria pažangiąsias technologijas ir jas parduoda, pavyzdžiui, Ukrainos kariuomenei. Šiais laikais puolama ne tik ginklais, bet ir kibernetinėmis atakomis, kuriomis gaunama informacija apie oponentą arba trikdamos esminės technologijos, pavyzdžiui, palydovinio ryšio tinklai. Todėl galima tikėtis investicijų ne tik į fizines technologijas, tačiau ir į programines įrangas, kurios užtikrina kibernetinį saugumą“, – sako M. Jakubėlis.

2024 m. tendencijos

„Šiais metais M&A saugumo ir gynybos sektoriuje išliks aktualus ir karinio pranašumo siekis pasitelkiant inovacijas: dirbtinį intelektą, kvantinius mokslus, kosmoso karybą, kibernetinę erdvę. Ypač didės puolamųjų ir gynybinių hipergarsinių technologijų – sklandytuvų ir sparnuotųjų raketų – paklausa. Vis dažniau kuriant platformas kibernetinėse ir kriptografijos srityse, privataus kapitalo įmonės ir toliau fokusuosis į vidutinės rinkos augimą orientuotus įsigijimus“, – pabrėžia M. Jakubėlis.

Taip pat artimiausiu laikotarpiu M&A tendencijas stipriai lems poreikis didinti karo įrangos – raketų paleidimo įrenginių, tankų, šaudmenų – gamybą. 2018 m. pradėjęs augti privataus kapitalo fondų susidomėjimas šiuo sektoriumi tęsiasi iki dabar ir, stebint geopolitinės situacijos nestabilumą, galima daryti prielaidą, kad artimiausiu metu jis nemažės ir investicijos šiame sektoriuje toliau aktyviai augs ne tik JAV, bet ir visame pasaulyje. ■

Tarptautinis patarėjų tinklas „Pandeia Global M&A“ suteikia „Orion“ komandai išskirtinę prieigą prie užsienio pirkėjų ir investuotojų, o mūsų klientams, įsikūrusiems Lietuvoje, prieigą prie didesnio skaičiaus įsigijimo objektų, kurie atvertų naujas geografijas.

Fondų depozitoriumas: kodėl jis šiandiena itin svarbus investuojantiems į fondus

Asta Garbulytė – depozitoriumo vadovė

Marius Mykolaitis – verslo klientų vadovas

Investiciniai fondai yra populiarius ir patrauklus būdas investuoti savo pinigus ir siekti aukštesnės grąžos. Investuotojai, kurie renkasi šį investavimo būdą, turėtų būti atsargūs ir žinoti, kaip jų pinigai yra apsaugomi nuo galimų neteisėtų veiksmų ar klaidų. Šiuo atveju labai svarbų vaidmenį atlieka licencijuota institucija – fondų depozitoriumas, kurio esminė funkcija yra saugoti fondų investuotojų investicijas, jų interesus ir užtikrinti, kad fondo

valdytojas veiktų sąžiningai visų fondo investuotojų atžvilgiu.

Šiuo metu Lietuvoje vykstant kriminaliniam tyrimui dėl vieno didžiausių investicinių fondų valdytojų rekordiškai didelės pinigų sumos pasisavinimo, investuotojų saugumo užtikrinimo klausimas yra kaip niekad aktualus. Šis atvejis parodo, kad investuotojai negali visiškai pasitikėti fondo valdytoju ir jo veiksmais, ir patys turi prisiimti visą atsakomybę →

ieškodami papildomų būdų užsitikinti savo investicijų saugumą bei kontrolę. Vienas iš tokių būdų yra įsitikinti, ar investicinis fondas turi profesionalų fondų depozitoriumą. Rinkoje pastebimas naujos tendencijos augimas, kai vis daugiau institucinių investuotojų kelia sąlygas fondų valdymo įmonėms dėl depozitoriumo privalomumo valdant investicinius fondus.

Fondų depozitoriumas yra privalomas visiems investiciniams fondams, kurie veikia pagal Europos Sąjungos teisės aktus, tokius kaip alternatyviųjų kolektyvinio investavimo subjektų valdytojų (AKISVĮ) arba kolektyvinio investavimo subjektų (KISĮ) įstatymus, bei pensijų fondams. Tokia prievolė valdymo įmonei atsiranda, kai bendras valdomas turtas, įskaitant ir skolintas lėšas, pasiekia 100 mln. EUR. Taip pat valdymo įmonės gali savarankiškai pasirinkti depozitoriumą bet kuriam savo valdomam fondui ir neperžengus 100 mln. EUR bendrai valdomo turto ribos. Pasirinkusios depozitoriumą, valdymo įmonės padidina savo darbuotojų veiksmų kontrolę, investicijų vertės skaidrumą ir investuotojų patikėto turto saugumą ir įgyja konkurencinį pranašumą pritraukiant investuotojų lėšas prieš valdymo įmones be fondų depozitoriumo.

Papildomas saugumas investuotojui Fondų depozitoriumas atlieka daugybę funkcijų, kurios padeda užtikrinti fondo turto saugumą ir veiklą. Pavyzdžiui, depozitoriumas saugo finansines priemones, kurios sudaro fondo turtą ir patikrina jų nuosavybės teisę, registraciją ir vertę. Depozitoriumas taip pat stebi sandorius, kuriuos daro fondo valdytojas, ir patikrina, ar jie atitinka investavimo taisyklių ir teisės aktų reikalavimus.

Be to, depozitoriumas kontroliuoja investicinių vienetų ar akcijų išleidimą bei išpirkimą, t.y. skaičiavimus ir lėšų paskirstymą. Jo funkcijos taip pat apima fondo piniginių sąskaitų, kuriose saugomos fondo lėšos, priežiūrą. Paprastai depozitoriumas turi tokių sąskaitų kontrolės mechanizmą, kuris neleidžia valdymo įmonei disponuoti šiomis lėšomis be depozitoriumo sutikimo / patvirtinimo. Tvirtinant pavedimus visuomet atsižvelgiama, ar valdymo įmonės nurodymai neprieštarauja teisės aktams ir fondo taisyklėms. Siekdamas laiku pastebėti neatitikimus fondo sąskaitoje, depozitoriumas nuolat stebi pinigų srautų pokyčius, kad galėtų įvertinti, ar visos operacijos atitinka ir visos lėšos naudojamos pagal fondo taisyklių ir teisės aktų reikalavimus. Depozitoriumas kontroliuoja pinigų pervedimus iš fondų sąskaitų ir prižiūri fondų kontroliuojamų įmonių (SPV / operacinių bendrovių) piniginius judėjimus. Pastebėjęs įtartinus pinigų judėjimus depozitoriumas prašo fondų valdymo įmonės piniginių operacijų pagrindimo.

Įžvelgęs galimą fondo valdytojo klaidą, veiksmų neatitikimą fondų steigimo dokumentams ar taikomiems teisės aktams, depozitoriumas turi pareigą nedelsiant informuoti fondų valdymo įmonės prižiūrinčią instituciją – Lietuvos Banką.

Lietuvos banko duomenimis šalyje iš viso veikia 40 valdymo įmonių, kurios valdo daugiau nei 160 Investicinių fondų. Dauguma investicinių fondų yra skirti informuotiesiems investuotojams ir jie nėra labai griežtai reglamentuojami. Į tokius fondus gali investuoti tik profesionalūs ir informuotieji investuotojai, kurie geba patys tinkamai įsivertinti rizikas ir apsaugoti savo interesus, todėl skirtingai nei pensiniams ar

investiciniams fondams, veikiantiems pagal griežtesnius įstatymus, informuotiesiems investuotojams skirtiems fondams nėra reikalingas depozitoriumas, užtenka turto saugotojo.

Turto saugotojas yra atsakingas už lėšų ir finansinių priemonių saugojimą. Ši atsakomybė yra ribota, nes turto saugotojas nekontroliuoja valdymo įmonės priimamų sprendimų minėtų priemonių atžvilgiu.

Depozitoriumo funkcijos yra žymiai platesnės ir papildomai apima sandorių stebėseną, investavimo taisyklių kontrolę, piniginių srautų stebėseną, nuosavybės teisės patikrinimą ir apskaitą, grynųjų aktyvų vertės teisingumo užtikrinimą, investicinių vienetų / akcijų išleidimo ir išpirkimo kontrolę.

Fondų depozitoriumas yra svarbus partneris investuotojams, kurie renkasi investuoti į investicinius fondus. Investuotojai, kurie nori į fondus investuoti saugiau, turėtų rinktis tuos fondus, kurie turi fondų depozitoriumą su profesionalia komanda. ■

Investicinės bankininkystės įmonė „Orion Securities“ sėkmingai pritaikė blokų grandinės technologiją vertybinių popierių apskaitai

—
37
psl.
—

„Orion Securities“ pritaikė blokų grandinės (angl. blockchain) technologijos sprendimą, kad vertybinių popierių apskaita taptų skaidresnė, saugesnė ir greitesnė.

Technologinis sprendimas pavadinimu „Axiology“, sukurtas kartu su partneriais „SUSPERHOW“, buvo sėkmingai įdiegtas atrinktai investuotojų grupei. Ši pažangiausia technologija leidžia „Orion Securities“ per vartotojui patogų prietaisų skydelį tikrinti ir kontroliuoti visus sandorius decentralizuotoje operacijų knygoje. Ši technologija užtikrina visišką kontrolę ir didesnę saugumą valdant vertybinius popierius. Likusieji įmonės klientai šios technologijos privalumais galės naudotis jau netrukus.

Nuo 2008 m., kai blokų grandinė išpopuliarėjo, finansų ir apskaitos sektoriai conceptualizavo jos taikymą ir tai, kaip ji pakeis tradicines sistemas. Ji pakeitė mūsų požiūrį apie duomenis, informaciją, turtą ir jo valdymą. Ši technologija gali ne

tik padidinti organizacijų skaidrumą, bet ir padėti greitai aptikti sukčiavimą bei pakelti klientų saugumą į naujas aukštumas. Nenuostabu, kad dėl šios technologijos potencialo prognozuojama, jog iki 2030 m. blokų grandinės technologija padidins pasaulio bendrąjį vidaus produktą (BVP) iki 1,76 trilijono JAV dolerių.

Beveik 30 metų dirbusi su tradicine vertybinių popierių apskaita, investicinės bankininkystės bendrovės „Orion Securities“ komanda nusprendė pasinaudoti decentralizuota ir apsaugota nuo klastojimo blokų grandine, kad pakeistų vertybinių popierių apskaitos būdą, sprendama pagrindines tradiciniuose apskaitos modeliuose esančias problemas ir silpnąsias vietas.

„Manome, kad artimiausiais metais blokų grandinės technologija bus plačiau naudojama finansų ir apskaitos sektoriuose dėl griežtėjančių reguliavimo reikalavimų

Marius Mykolaitis – verslo klientų vadovas

finansų įstaigoms. Blokų grandinės technologijos taikymas leidžia mums spręsti tiek saugumo klausimus, tiek užtikrinti ramybę mūsų investuotojams“, – teigia „Orion Securities“ vadovas Karolis Pikūnas.

Veiklos efektyvumas ir skaidrumas investuotojams

Pirmiausia blokų grandinės technologijos įgyvendinimas užtikrina skaidrumą investuotojams. Sandoriai ir vertybinių popierių pokyčiai registruojami decentralizuotu būdu, o investuotojai juos gali lengvai peržiūrėti realiuoju laiku.

Didėjantis susirūpinimas dėl sukčiavimo finansų rinkoje buvo dar vienas svarbus veiksnys, paskatinęs pasirinkti blokų grandinės technologiją. Sukūrus nekeičiamą sandorio įrašą, blokų grandinės technologija gerokai sumažina sukčiavimo ir klaidų riziką vertybinių popierių rinkoje.

Galiausiai tai padidina veiklos efektyvumą dėl supaprastinto sandorių valdymo ir rankinio įrašų tvarkymo bei derinimo, kurie iki šiol sudaro tradicinės apskaitos praktikos pagrindą.

Karolis Pikūnas – „Orion“ vadovas

„Šis projektas pakeitė vertybinių popierių apskaitą, suteikdamas nuoseklią ir nekeičiamą sandorių audito seką. Jis pagreitina atsiskaitymų laiką ir suteikia galimybę realiuoju laiku matyti visų dalyvių sandorių duomenis“, – teigia „Orion Securities“ verslo klientų vadovas Marius Mykolaitis.

Nors tai reikšmingas žingsnis į priekį, tai tik pradžia. Blokų grandinės potencialas vertybinių popierių apskaitoje yra didžiulis ir daug žadantis. Kadangi technologija siūlo duomenų tikslumą, kuris sumažina klaidų ir sukčiavimo tikimybę, ji ir toliau darys perversmą vertybinių popierių apskaitos sektoriuje, užtikrindama didesnę sandorių saugumą, skaidrumą ir veiksmingumą.

„Šiai technologijai toliau vystantis ir tobulėjant, blokų grandinės taikymas vertybinių popierių rinkos organizacijoms taps norma, o ne išimtimi. Vieną dieną tai netgi gali tapti reguliavimo institucijų, tokių kaip centrinis bankas, reikalavimu“, – teigia M. Mykolaitis. ■

—
38
psl.
—

Branduolinis renesansas: Ką investuotojams žada branduolinės energetikos atgimimas?

—
39
psl.
—

Mantvidas Žekas
Kapitalo rinkų skyriaus vadovas

Rokas Bazys
Vyr. finansų makleris

Povilas Petručionis
Finansų makleris

Klimato kaita kelia spaudimą ir poreikį pereiti prie švarių elektros gavybos būdų, kuriais būtų mažinamas į atmosferą išmetamo anglies dioksido kiekis. Šį tikslą apsunkina ilgalaikis energijos paklausos augimas, daugiausia kylantis iš besivystančių pasaulio regionų. Energetikos infrastruktūros ir žaliavų rinkos tampa vis svarbesnės ir pritraukia vis daugiau investuotojų dėmesio.

Kylantis susidomėjimas branduoline energetika

Per pastaruosius kelerius metus viešojoje erdvėje padaugėjo antraščių apie branduolinį renesansą – branduolinės energetikos atgimimą. Tiek visuomenės, tiek politiniu lygmeniu susidomėjimas branduoline energetika reikšmingai išaugo dėl kelių pagrindinių priežasčių:

- Karas Ukrainoje sukėlė energetikos krizę ir paskatino diskusijas tarp

Vakarų pasaulio valstybių apie energetinę nepriklausomybę, kuri galėtų būti pasiekta pasitelkiant branduolinę energetiką.

- 2022 m. kovo 9 d. Europos Komisija priėmė „Komisijos deleguotąjį reglamentą (EU) 2022/1214“, kuriame numatoma branduolinę energetiką priskirti prie tvarių investicijų ir pripažįstama, kad branduolinė energetika gali prisidėti prie ES ekonomikos dekarbonizacijos.

- Auga vystomų mažųjų modulinų reaktorių (angl. Small Modular Reactor – SMR) technologinis pranašumas.
- Ryškėja atsinaujinančiosios energetikos sisteminiai trūkumai.

Valstybių aktyvumas branduolinės energetikos sektoriuje akivaizdus – per pastaruosius kelerius metus išaugo pranešimų skaičius apie atominių elektrinių atnaujinimus, veikimo laikotarpio pratęsimus arba naujų reaktorių statybas. Pavyzdžiui, 2022 m. Prancūzija pranešė apie planus iš naujo paleisti 32 reaktorius ir statyti 14 naujų branduolinių

reaktorių, Jungtinė Karalystė – apie 8 naujų reaktorių statybos planus, o Japonija inicijavo 10 po Fukušimos atominės elektrinės avarijos išjungtų reaktorių kartotinį paleidimą.

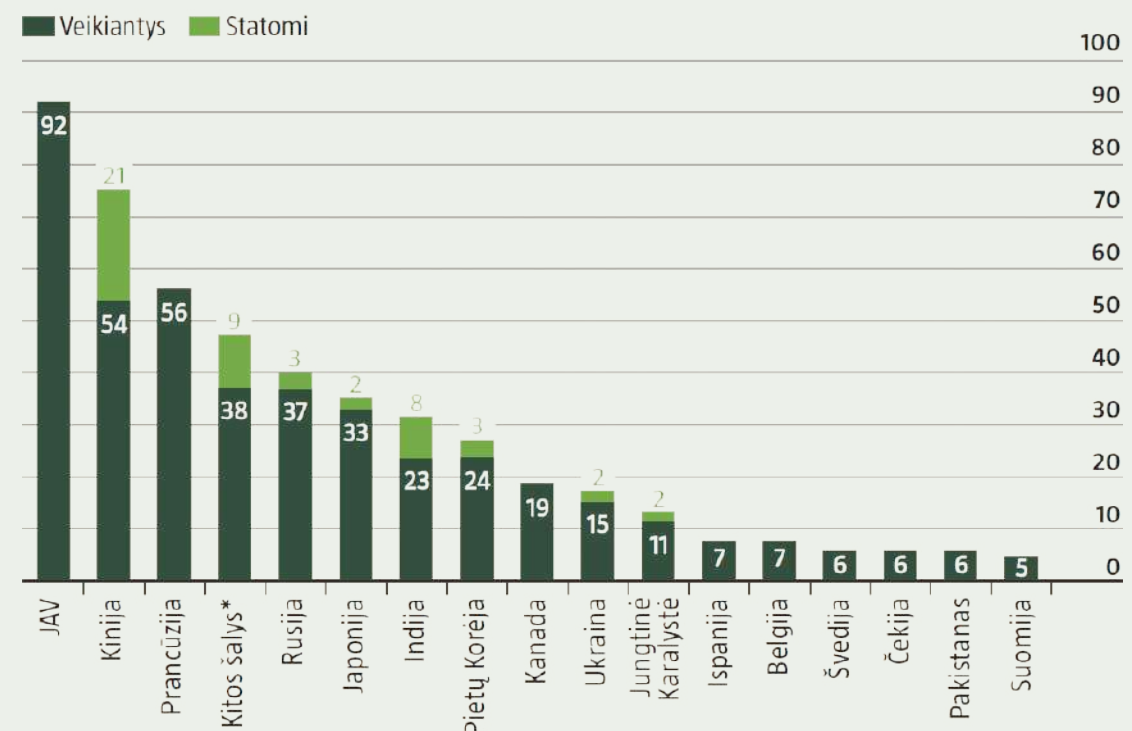
Išskirti verta Kiniją, kuri yra patvirtinusi planus statyti 45 naujus reaktorius. Šiuo metu pasaulyje veikia apie 440 branduolinių reaktorių, taip pat yra patvirtinti 100 naujų reaktorių statybos planai, apie 300 naujų reaktorių siūlymai svarstomi.

Urano rinka – struktūrinis deficitas

Kita vertus, urano rinka išgyvena pasiūlos nuosmukį ir patiria struktūrinį deficitą nuo 2018 m. Po 2011 m. Fukušimos avarijos bendras sentimentas branduolinės energetikos atžvilgiu tapo negatyvus – Japonija ir Vokietija įsipareigojo uždaryti visus branduolinius reaktorius. Kritusi paklausa reaktorius prižiūrinčioms įmonėms leido sukaupti dideles urano atsargas, o žaliavos kaina per penkerius metus nukrito nuo 70 iki 18 JAV dolerių. Stipriai nusmukusi urano kaina lėmė mažesnes investicijas į naujų projektų plėtrą, o urano →

—
40
psl.
—

Veikiantys ir statomi branduoliniai reaktoriai pasaulyje, 2023 m.

2023-ieji: aktyvus dalyvavimas Baltijos šalių ekosistemoje tarptautinėse konferencijose

„Orion Ventures“ 2023 metais aktyviai dalyvavo visų trijų Baltijos šalių startuolių ekosistemoje: Lietuvos verslo angelų tinklo „LitBAN“, Latvijos verslo angelų tinklo „LatBAN“ ir Estijos verslo angelų tinklo „EstBAN“ renginiuose. „Orion Ventures“ taip pat toliau žvalgėsi investicinių galimybių investuoti kartu su rizikos kapitalo fondu „ColInvest Capital“, siekdama atrasti bendrų investicinių sinergių su Lietuvos verslo angelais. 2023 m. „Orion Ventures“ buvo pripažintas „Startup Lithuania“ kaip vienas iš Lietuvos rizikos kapitalo fondo ekosistemos dalyvių ir tokiu būdu didino savo matomumą visuomenėje.

Matas Jakubėlis
„Orion Ventures“ vadovas

2023 m. „Orion Ventures“ dalyvavo „Slush“ (Suomija) ir „2023 Web Summit“ (Portugalija) konferencijose, kurių metu fondo valdytojai susipažino su įvairaus profilio įmonėmis, rizikos kapitalo fondais iš viso pasaulio ir pasisėmė žinių apie naujausias investicijų į startuolius tendencijas visame pasaulyje.

Per 2023 metus „Orion Ventures“ įvertino daugiau kaip 100 potencialių įmonių iš visos Europos ir atidžiai išanalizavusi startuolių augimo potencialą išsirinko vieną favoritą, į kurį investavo.

„Orion Ventures“ investavo į biotechnologijų bendrovę „Vectiopep“ iš Estijos, kuri sukūrė terapinio mRNR transportavimo į pacientus technologiją, leidžiančią naudoti imunoterapiją nauju būdu gydant vėžį. „Vectiopep“ sukūrė naujovišką technologiją, leidžiančią perduoti imuninei sistemai molekulinę žinutę, kurios neįmanoma perduoti naudojant esamas technologijas. Taip pristatyta mRNR išmoko imuninę sistemą ieškoti ir naikinti vėžines ląsteles.

Su „Vectiopep“ komanda „Orion Ventures“ susipažino per Estijos verslo angelų tinklo „EstBAN“ tinklą.

Taip pat „Orion Ventures“ daugiau lėšų investavo ir į jau esamą portfelio įmonę „Astrolight“ – kosmoso ir kibernetinio saugumo įmonę, įsteigtą Lietuvoje, kuriančią naują, žymiai saugesnę ir spartesnę ryšio priemonę. „Orion Ventures“ nusprendė pasididinti savo akcinio

kapitalo dalį šioje bendrovėje, kadangi pastebėjo, kad įmonės rezultatai auga greičiau nei tikėtasi.

Pastaraisiais metais vis daugiau investicijų sulaukia dirbtinio intelekto, elektrinių ir savaeigių automobilių bei „giliųjų“ technologijų įmonės. Taip pat daug dėmesio skiriama saugumo bei gynybos pramonės startuoliams dėl besitęsiančio karo Ukrainoje ir konflikto Artimuosiuose Rytuose. Prognozuojame, kad šios sritys sulauks ir daugiau rizikos kapitalo investicijų per ateinančius kelerius metus, ir patys aktyviai dairomės ir vertiname startuolius, kuriančius technologijas išvardintose srityse.

„Orion Ventures“ investicinį portfelį sudaro:

- „Astrolight“ – Kosmoso ir kibernetinio saugumo įmonė, įsteigta Lietuvoje, kurianti naują, žymiai saugesnę ir spartesnę ryšio priemonę.
- „Vectiopep“ – Biotechnologijų bendrovė iš Estijos, sukūrusi terapinio mRNA transportavimo į pacientus technologiją, leidžiančią naudoti imunoterapiją nauju būdu gydant vėžį.
- „Eyevi“ – Estiška dirbtinio intelekto technologijų įmonė, padedanti inžinieriams vykdyti kelių tinklo patikrinimą greičiau ir ekonomiškiau.
- „Inbalance grid“ – Išmaniųjų elektrinių automobilių įkrovimo stotelių tinklo vystytojas, veikiantis

Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir Lenkijoje.

- „Leya Ai“ – Dirbtiniu intelektu paremta kalbos mokymosi platforma, personalizuotų pamokų dėka leidžianti išmokti anglų kalbą iki profesinio lygmens.
- „More Mins“ – Lietuvių įsteigtas virtualaus ryšio operatorius, teikiantis pigias tarptautinio ryšio paslaugas visame pasaulyje.
- „Leafood“ – Tvarus naujos kartos vertikalus žalumynų ūkis, užtikrinantis nuolatinį Lietuvoje užaugintų žalumynų tiekimą. ■

#start-up

„W Invest“ – investuojančių moterų klubas

—
45
psl.
—

Moterys moterims apie investavimą

Tai tiesa, – moterys investuoja KITAIP. Tyrimai rodo, jog vyrai labiau linkę į spekuliatyvų investavimą. Jiems patinka aukštesnės rizikos produktai, dažnai sudarantys galimybę gauti galbūt didesnę grąžą.

Tuo tarpu moterys paprastai linkusios rinktis ilgesnį investavimo horizontą ir orientuojasi į bendrą ilgalaikę grąžą. Joms labiau rūpi suprasti visą galimą riziką ir turėti išeitį, jei susiklostytų nepalankios aplinkybės.

Dažnai žemos rizikos tolerancija yra naudinga ilgalaikėse investicijose. Todėl, kalbant apie investicijų valdymą, moterys iš tikrųjų pralenkia vyrus.

Ar žinojote, jog moterys per trejus investavimo metus pasiekia 0.81 proc. didesnę grąžą nei vyrai. Tad investuojant 30-iai metų, moterys termino pabaigoje pasiektų 25 proc. didesnę portfelį nei vyrai. ■

Nusprendėme įsteigti investuojančių moterų klubą ir suburti bendruomenę, kur moterys galėtų mokytis apie investavimą, susipažinti su skirtingomis investavimo galimybėmis, turto klasėmis, o įgytas žinias galėtų pritaikyti praktiškai bei paverstų investavimą savo nuosekliu įpročiu. – Viktorija Valantiejūtė

Klubas atlieka dvi pagrindines funkcijas: edukaciją ir bendruomenės formavimą. Suteikdami informaciją ir skatinant bendradarbiavimą bei diskusijas tarp moterų investuotojų, padedame sudaryti sąlygas, kuriose jos gali tobulinti savo žinias, dalintis patirtimi ir netgi bendradarbiauti kuriant savo investicinius portfelius. – Marija Kisieliūtė

Viktorija Valantiejūtė
Klubo bendrasteigėja

Marija Kisieliūtė
Klubo bendrasteigėja

women invest

Bendrujų pajamų ataskaita

	2023 m.	2022 m.
Paslaugų ir komisinių pajamos	5.341.911	5.061.139
Paslaugų ir komisinių sąnaudos	(1.100.710)	(1.071.119)
Grynosios paslaugų ir komisinių pajamos	4.241.201	3.990.020
Palūkanų pajamos	389.628	94.248
Palūkanų sąnaudos	(33.156)	(102.168)
Grynosios palūkanų pajamos	356.472	(7.920)
Grynasis pelnas (nuostolis) iš operacijų vertybiniais popieriais ir išvestinėmis finansinėmis priemonėmis bei operacijų užsienio valiuta	133.372	39.742
Vertės sumažėjimo pokytis ir kiti atidėjiniai	1.762	(3.920)
Personalo sąnaudos	(2.077.031)	(1.867.506)
Nusidėvėjimas ir amortizacija	(72.768)	(70.649)
Administracinės sąnaudos	(1.100.117)	(1.038.117)
Kitos pajamos (sąnaudos)	–	–
Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	1.482.891	1.041.650
Pelno mokesčio pajamos (sąnaudos)	(225.754)	(138.083)
Grynasis pelnas (nuostoliai)	1.257.137	903.567
Kitų bendrųjų pajamų, atskaičius mokesčius	–	–
Metų bendrosios pajamos, atskaičius mokesčius	1.257.137	903.567

Finansinės būklės ataskaita

	2023 m. gruodžio 31 d.	2022 m. gruodžio 31 d.
TURTAS		
Ilgalaikis turtas		
Ilgalaikis nematerialusis turtas	94.524	6.273
Ilgalaikis materialusis turtas	153.760	207.696
Atidėtojo pelno mokesčio turtas	700	8.058
Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones	147.591	108.858
Kitas ilgalaikis finansinis turtas	6	212.550
Ilgalaikio turto iš viso	396.581	434.577
Trumpalaikis turtas		
Paskolos	603.018	227.768
Išvestinės finansinės priemonės	15.899	3.983
Vertybiniai popieriai vertinami tikrąja verte per pelną (nuostolius)	851.684	806.728
Prekybos gautinos sumos ir išankstiniai apmokėjimai	1.039.053	1.420.590
Kitas trumpalaikis turtas	179.362	149.919
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	911.313	1.046.066
Trumpalaikio turto iš viso	3.600.329	3.655.054
TURTO IŠ VISO	3.996.910	4.089.631
ĮSIPAREIGOJIMAI IR NUOSAVAS KAPITALAS		
Akcinis kapitalas	1.592.654	1.592.654
Privalomasis rezervas	159.292	159.292
Nepaskirstytasis rezultatas	1.257.261	930.124
Iš viso nuosavo kapitalo	3.009.207	2.682.070
Ilgalaikiai įsipareigojimai		
Lizingo (Finansinės nuomos) įsipareigojimai	54.975	113.667
Ilgalaikių įsipareigojimų iš viso	54.975	113.667
Trumpalaikiai įsipareigojimai		
Gautos paskolos	257.251	766.732
Išvestinės finansinės priemonės	114.205	–
Kiti finansiniai įsipareigojimai	159.469	13.400
Prekybos skolos	251.024	139.024
Su darbo užmokesčiu susiję įsipareigojimai	47.460	305.993
Mokėtinas pelno mokestis	50.414	–
Kiti trumpalaikiai įsipareigojimai	52.905	68.745
Trumpalaikių įsipareigojimų iš viso	932.728	1.293.894
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO	3.996.910	4.089.631

Nepriklausomo auditoriaus išvada

Išvada dėl finansinių ataskaitų audito

Nuomonė

Mes atlikome UAB FMJ Orion securities (toliau – „Įmonė“) finansinių ataskaitų, kurias sudaro 2023 m. gruodžio 31 d. finansinės būklės ataskaita ir tą dieną pasibaigusių metų pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaita, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita, pinigų srautų ataskaita bei aiškinamasis raštas, įskaitant reikšmingų apskaitos metodų santrauką, auditą.

Mūsų nuomone, pridėtos finansinės ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais teisingai pateikia Įmonės 2023 m. gruodžio 31 d. finansinę padėtį ir tą dieną pasibaigusių metų finansinius veiklos rezultatus ir pinigų srautus pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus, priimtus taikyti Europos Sąjungoje.

Pagrindas nuomonei pareikšti

Auditą atlikome pagal tarptautinius audito standartus (toliau – TAS). Mūsų atsakomybė pagal šiuos standartus išsamiai apibūdinta šios išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą“. Mes esame

nepriklausomi nuo Įmonės pagal Tarptautinių apskaitos profesionalų etikos standartų valdybos išleistą „Apskaitos profesionalų etikos kodekso vadovą“ (įskaitant Tarptautinius nepriklausomumo reikalavimus) (toliau – TAPESV kodekso vadovas) ir Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymo reikalavimus, susijusius su auditu Lietuvos Respublikoje. Mes taip pat laikomės kitų etikos reikalavimų, susijusių su Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymu ir TAPESV kodekso vadovu.

Mes tikime, kad mūsų surinkti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami mūsų nuomonei pagrįsti.

Pagrindiniai audito dalykai

Pagrindiniai audito dalykai – tai dalykai, kurie, mūsų profesiniu sprendimu, buvo svarbiausi atliekant einamojo laikotarpio finansinių ataskaitų auditą. Šie dalykai buvo nagrinėjami atsižvelgiant į finansinių ataskaitų kaip visumos auditą ir mūsų nuomonę, pareikštą dėl šių finansinių ataskaitų, todėl atskiros nuomonės apie šiuos dalykus nepateikiame. Kiekvienas audito dalykas ir mūsų atsakas į jį yra aprašytas toliau.

Pagrindinis audito dalykas	Mūsų atsakas į audito dalyką
Paslaugų ir komisinių pajamų pripažinimas	
Įmonė teikia 3 pagrindinių tipų paslaugas: tarpininkavimo kapitalo rinkose paslaugas, įmonių finansų paslaugas ir privačios ir investicinės bankininkystės paslaugas. Kitos paslaugos (rinkos formavimas ir finansinių priemonių apskaita ir saugojimas) sudaro mažą Įmonės pajamų dalį.	Be kitų, mes atlikome šias audito procedūras:
Įmonės pajamos apskaitomos išrašant sąskaitas faktūras arba nuskaitomos tiesiai nuo klientų sąskaitų pagal sutartyse nustatytus komisinių ir kitų mokesčių tarifus.	Pajamoms, kurios apskaitomos klientams išrašant sąskaitas faktūras arba pagal sutartis, atlikome detaliuosius testus bei peržiūrėjome gautus trečiųjų šalių patvirtinimus.
Įmonės paslaugų ir komisinių pajamos 2023 m. sudarė 5,34 mln. EUR. Reikšmingi pasikeitimai, susiję su operacijų kiekiu bei taikomų komisinių ir kitų mokesčių pasikeitimu galėtų turėti reikšmingos įtakos atskaitinių metų Įmonės finansiniams veiklos rezultatams. Dėl šios sumos reikšmingumo mes manome, kad ši sritis yra pagrindinis audito dalykas.	Pajamoms, kurios apskaitomos įvykus operacijai ir už kurias apmokejimas nuskaičiuojamas tiesiai nuo kliento sąskaitos (pagal Įmonės nustatytus įkainius, kurie taip pat numatomi ir sutartyje su klientu), atlikome kontrolės testus bei detaliuosius testus.
	Patikrinome kontrolės procedūras, susijusias su atliktomis operacijomis:
	• Atsirinkome tam tikrų pajamų įrašus apskaitos sistemoje ir palyginome juos su detalizacijomis Įmonės sistemoje, kurioje fiksuojami sandoriai.
	• Atsirinktus sandorius patikrinome su operacijomis bankinėse sistemose, per kurias buvo formuojami šie sandoriai (sandorio data, suma, tipas).
	• Patikrinome, ar už atitinkamas operacijas priskaičiuotas komisinis mokestis atitinka Įmonės taikomus įkainius.
	• Testavome atliktų sandorių patvirtinimo kontroles – atsirinktas operacijas tikrinome su patvirtinančiais parašais, pavedimais, perklausėme telefoninių pokalbių metu klientų atliktus užsakymus/gautus patvirtinimus dėl transakcijų ir kt.

Kita informacija

Kitą informaciją sudaro informacija pateikta Įmonės metiniame pranešime, tačiau ji neapima finansinių ataskaitų ir mūsų auditoriaus išvados apie jas. Vadovybė yra atsakinga už kitos informacijos pateikimą.

Mūsų nuomonė apie finansines ataskaitas neapima kitos informacijos ir mes nepateikiame jokios formos užtikrinimo išvados apie ją, išskyrus kaip nurodyta toliau.

Atliekant finansinių ataskaitų auditą, mūsų atsakomybė yra perskaityti kitą informaciją ir apsvarstyti ar yra reikšmingų neatitikimų informacijai pateiktai finansinėse ataskaitose ar mūsų žinioms pagrįstoms atliktu auditu ir ar ji yra kitaip reikšmingai iškraipyta. Jeigu remiantis mūsų atliktu darbu, pastebime reikšmingą kitos informacijos iškraipymą, mes turime atskleisti šį faktą. Mes neturime su tuo susijusių pastebėjimų.

Mes taip pat privalome įvertinti, ar Įmonės metiniame pranešime pateikta finansinė informacija atitinka tų pačių finansinių metų finansines ataskaitas bei ar Įmonės metinis pranešimas buvo parengtas laikantis taikomų teisinių reikalavimų. Mūsų nuomone, pagrįsta finansinių ataskaitų audito metu atliktu darbu, visais reikšmingais atžvilgiais:

- Įmonės metiniame pranešime pateikti finansiniai duomenys atitinka tų pačių finansinių metų finansinių ataskaitų duomenis; ir
- Įmonės metinis pranešimas buvo parengtas laikantis LR įmonių atskaitomybės įstatymo reikalavimų.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė už finansines ataskaitas
Vadovybė yra atsakinga už šių finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą pateikimą pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus, priimtus taikyti Europos Sąjungoje, ir tokią vidaus kontrolę, kokia, vadovybės nuomone, yra būtina finansinėms ataskaitoms parengti be reikšmingų iškraipymų dėl apgaulės ar klaidos.

Rengdama finansines ataskaitas vadovybė privalo įvertinti Įmonės gebėjimą tęsti veiklą ir atskleisti (jei būtina) dalykus, susijusius su veiklos tęstinumu ir veiklos tęstinumo apskaitos principo taikymu, išskyrus tuos atvejus, kai vadovybė ketina likviduoti Įmonę ar nutraukti veiklą arba neturi kitų realių alternatyvų, tik taip pasielgti.

Už valdymą atsakingi asmenys privalo prižiūrėti Įmonės finansinių ataskaitų rengimo procesą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą
Mūsų tikslas yra gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, o ne garantija, kad reikšmingą iškraipymą, jeigu jis yra, visada galima nustatyti per auditą, kuris atliekamas pagal TAS. Iškraipymai, kurie gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai numatyti, kad atskirai ar kartu jie gali turėti didelės įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinėmis ataskaitomis.

Atlikdami auditą pagal TAS, viso audito metu priimame profesinius sprendimus ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- Nustatome ir įvertiname finansinių ataskaitų reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės arba klaidų riziką, suplanuojame ir atliekame procedūras kaip atsaką į tokią riziką ir surenkame pakankamų tinkamų audito įrodymų mūsų nuomonei pagrįsti. Reikšmingo

- iškraipymo dėl apgaulės neaptikimo rizika yra didesnė nei reikšmingo iškraipymo dėl klaidų neaptikimo rizika, nes apgaule gali būti sukčiavimas, klastojimas, tyčinis praleidimas, klaidingas aiškinimas arba vidaus kontrolių nepaisymas.
- Suprantame su auditu susijusias vidaus kontroles, kad galėtume suplanuoti konkrečiomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, o ne tam, kad galėtume pareikšti nuomonę apie Įmonės vidaus kontrolės veiksmingumą.
- Įvertiname taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių vertinimų bei su jais susijusių atskleidimų pagrįstumą.
- Padarome išvadą dėl taikomo veiklos tęstinumo apskaitos principo tinkamumo ir dėl to, ar, remiantis surinktais įrodymais, egzistuoja su įvykiais ar sąlygomis susijęs reikšmingas neapibrėžtumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonių dėl Įmonės gebėjimo tęsti veiklą. Jeigu padarome išvadą, kad toks reikšmingas neapibrėžtumas egzistuoja, auditoriaus išvadoje privalome atkreipti dėmesį į susijusius atskleidimus finansinėse ataskaitose arba, jeigu tokių atskleidimų nepakanka, turime modifikuoti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, kuriuos surinkome iki auditoriaus išvados datos. Tačiau, būsimi įvykiai ar sąlygos gali lemti, kad Įmonė negalės toliau tęsti savo veiklos.
- Įvertiname bendrą finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar finansinėse ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Mes, be visų kitų dalykų, informuojame už valdymą atsakingus asmenis apie audito apimtį ir atlikimo laiką bei reikšmingus audito pastebėjimus, įskaitant svarbius vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos nustatome audito metu.

Taip pat pateikiame už valdymą atsakingiems asmenims patvirtinimą, kad laikėmės atitinkamų etikos reikalavimų dėl nepriklausomumo, ir juos informuojame apie visus santykius ir kitus dalykus, kurie, galėtų būti pagrįstai vertinami, kaip turintys įtakos mūsų nepriklausomumui ir, jei reikia, apie susijusias apsaugos priemones.

Iš dalykų, apie kuriuos informavome už valdymą atsakingus asmenis, išskiriame tuos dalykus, kurie buvo svarbiausi atliekant einamojo laikotarpio finansinių ataskaitų auditą ir kurie laikomi pagrindiniais audito dalykais. Tokius dalykus apibūdiname auditoriaus išvadoje, jeigu pagal įstatymą arba teisės aktą nedraudžiama viešai atskleisti tokio dalyko arba, jeigu, labai retomis aplinkybėmis, nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateikiamas mūsų išvadoje, nes galima pagrįstai tikėtis, jog neigiamos tokios pateikimo pasekmės persvers visuomenės gaunamą naudą.

Išvada dėl kitų teisinių ir priežiūros reikalavimų
Įmonės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu 2022 m. balandžio 14 d. buvome paskirti atlikti Įmonės finansinių ataskaitų auditą. Mūsų paskyrimas atlikti Įmonės finansinių ataskaitų auditą Įmonės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu atnaujinamas kas dvejus metus ir bendras nepertraukiamo paskyrimo laikotarpis yra 6 metai. Patvirtiname, kad skyriuje „Nuomonė“ pareikšta mūsų nuomonė atitinka audito ataskaitą, kurią kartu su šia auditoriaus išvada pateikėme Įmonei ir jos valdybai. Patvirtiname, kad mūsų žiniomis ir įsitikimu, Įmonei suteiktos paslaugos atitinka taikomų įstatymų ir teisės aktų reikalavimus bei neapima Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 537/2014 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų ne audito paslaugų.

Per audito vykdymo laikotarpį nesuteikėme kitų nei finansinių ataskaitų auditas paslaugų.

Auditą, kurį atlikus išleidžiama ši nepriklausomo auditoriaus išvada, užduoties partneris yra Arūnas Užbalis.

Auditorius
Auditorius Arūnas Užbalis | Auditoriaus pažymėjimo Nr. 000543
UAB „ROSK Consulting“ | Įmonės audito pažymėjimo Nr. 001514
Vilnius, Lietuva | 2024 m. kovo 27 d.

Bendroji informacija

UAB FMĮ „Orion securities“ (toliau – Bendrovė) yra Lietuvos Respublikoje registruota uždaroji akcinė bendrovė. Jos buveinės adresas yra:

Antano Tumėno g. 4,
Vilnius, Lietuva.

Bendrovė užsiima finansiniu tarpininkavimu, kuris apima keturias pagrindines teikiamų paslaugų grupes: tarpininkavimo prekyboje vertybiniais popieriais paslaugas, įmonių finansų paslaugas, rinkos formavimo paslaugas bei turto valdymo paslaugas. Bendrovė pradėjo savo veiklą 1993 m. rugpjūčio 12 d.

2023 m. ir 2022 m. gruodžio 31 d. Bendrovės akcininkai:

	2023 m. gruodžio 31 d.		2022 m. gruodžio 31 d.	
	<i>Turimų akcijų skaičius</i>	<i>Nuosavybės dalis</i>	<i>Turimų akcijų skaičius</i>	<i>Nuosavybės dalis</i>
Orion Managing Partners B.V	55.008	70,01 proc.	55.008	70,01 proc.
Registracijos buveinė: Minderbroederssingel 11 6041 KG, Rurmondas, Olandija Juridinio asmens kodas: 856097378				
UAB Suprema LT	15.714	20 proc.	15.714	20 proc.
Registracijos buveinė: S. Fino g. 6-3, Vilnius, Lietuva Juridinio asmens kodas: 304135030				
Mindaugas Strėlis	7.850	9,99 proc.	7.850	9,99 proc.
Iš viso	78 572	100 proc.	78 572	100 proc.

Visos akcijos, kurių kiekvienos nominali vertė 20,27 eurų, yra paprastosios ir 2023 m. bei 2022 m. gruodžio 31 d. buvo pilnai apmokėtos. Įstatinis kapitalas 2023 m. ir 2022 m. nesikeitė. Bendrovė neturėjo įsigijusi savų akcijų.

2023 m. vidutiniškai Bendrovėje Lietuvoje dirbo 36 darbuotojai (2022 m. 33 darbuotojai).

Bendrovės vadovybė patvirtino šias finansines ataskaitas 2024 m. kovo 27 d., akcininkai turi teisę patvirtinti arba nepatvirtinti metinių finansinių ataskaitų ir reikalauti, kad vadovybė parengtų naujas finansines ataskaitas.

UAB FMĮ „Orion securities“ veikia pagal Lietuvos Respublikos Vertybinių popierių komisijos finansinių maklerių įmonės A kategorijos licenziją Nr. A106 išduotą 2007 m. rugsėjo 6 d. sprendimu Nr. 2K-286.

A kategorijos licencija suteikia teisę Bendrovei teikti šias investicines paslaugas:

- priimti ir perduoti pavedimus;
- vykdyti pavedimus klientų sąskaita;
- sudaryti sandorius savo sąskaita;
- valdyti finansinių priemonių portfelius;
- teikti investavimo rekomendacijas;
- platinti finansines priemones įsipareigojant jas išplatinti;
- platinti finansines priemones be įsipareigojimo jas išplatinti.

Bendrovė teikia šias papildomas paslaugas:

- platina investicinių fondų vienetų;
- saugo, apskaito ir tvarko finansines priemones;
- suteikia paskolas, kuriomis siekiama suteikti galimybę klientui vykdyti operaciją su finansinėmis priemonėmis, jei jos davėjas yra susijęs su ta operacija;
- atlieka bendrovių analizę ir vertinimą.

info@orion.lt
+370 5 231 3833

A. TUMĖNO G. 4, 7 AUKŠTAS
LT-01109 VILNIUS

www.orion.lt